

Państwowy Instytut Naukowy
Instytut Śląski w Opolu
w 2016 roku

PAŃSTWOWY INSTYTUT NAUKOWY
INSTYTUT ŚLĄSKI W OPOLU

Opole 2017

PAŃSTWOWY INSTYTUT NAUKOWY
INSTYTUT ŚLĄSKI W OPOLU

**PAŃSTWOWY INSTYTUT NAUKOWY
INSTYTUT ŚLĄSKI W OPOLU
W 2016 ROKU**

**Sprawozdanie z działalności
i plan pracy na rok 2017**

Opole 2017

Redakcja: Bernard Linek

Opracowanie
redakcyjne
i korekta: Monika Rosenbaum

Skład: Piotr Solga

ISBN 978-83-7126-332-3

PAŃSTWOWY INSTYTUT NAUKOWY
INSTYTUT ŚLĄSKI W OPOLU

www.instytutslaski.com

ul. Piastowska 17, 45-081 Opole

tel. +48 533336306 sekretariat@instytutslaski.com

Nakład: 100 egz. 3,5 ark. wyd.; 4,5 ark. druk.

Spis treści

Spis treści	3
1. SKŁAD RADY NAUKOWEJ I ZATRUDNIENIE W 2016 ROKU (<i>Barbara Tomaszek</i>).....	4
2. SPRAWOZDANIE Z POSIEDZEŃ RADY NAUKOWEJ W 2016 ROKU (<i>Piotr Pałys</i>)	8
3. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ W 2016 ROKU I ZADANIA BADAWCZE NA ROK 2017 (<i>Bernard Linek</i>).....	15
4. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU BADAŃ HISTORYCZNYCH, NIEMCOZNAWCZYCH I BOHEMISTYCZNYCH W 2016 ROKU (<i>Piotr Pałys</i>).....	28
5. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU BADAŃ REGIONALNYCH I LOKALNYCH W 2016 ROKU (<i>Brygida Solga</i>).....	40
6. SPRAWOZDANIE Z PRACY BIBLIOTEKI W ROKU 2016 (<i>Ewa Golec</i>).....	44
7. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA W 2016 ROKU (<i>Robert Wieczorek</i>)	47
8. SPRZEDAŻ PUBLIKACJI W 2016 ROKU (<i>Magdalena Moj</i>).....	49
9. PROMOCJA I OBSŁUGA MULTIMEDIALNA W 2016 ROKU (<i>Piotr Solga</i>).....	51
10. DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA INSTYTUT ŚLĄSKI W 2016 ROKU (<i>Brygida Solga</i>)	53
11. BIBLIOGRAFIA PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW PIN – INSTYTUTU ŚLĄSKIEGO W OPOLU W ROKU 2016 (ORAZ UZUPEŁNIENIA Z LAT POPRZEDNICH) (<i>Ewa Golec</i>).....	55

1. SKŁAD RADY NAUKOWEJ I ZATRUDNIENIE W 2016 ROKU

1.1. Rada Naukowa

Kadencja 2012–2016

Przewodniczący: prof. dr hab. Krystian Heffner

Zastępcy Przewodniczącego: prof. dr hab. Michał Lis, dr hab. Teresa Smolińska, prof. UO

Członkowie: dr Monika Choroś, mgr Leokadia Drożdż, prof. dr hab. Krzysztof Frysztacki, prof. dr hab. Andrzej Hanich, prof. dr hab. Krystyna Kossakowska-Jarosz, prof. dr hab. Wojciech Kunicki, dr Bernard Linek, mgr Magdalena Moj, prof. dr hab. Jerzy Sierociuk, dr Brygida Solga, dr Józef Szymeczek, prof. dr hab. Bogusław Wyderka.

Kadencja 2016–2020 (od 1.10.2016 r.)

Przewodniczący: prof. dr hab. Grzegorz Strauchold

Zastępcy przewodniczącego: dr hab. Joanna Dybowska, prof. PIN–IŚ, dr hab. Teresa Smolińska, prof. UO

Członkowie: prof. dr hab. Andrzej Hanich, dr Bernard Linek, dr Marek Mazurkiewicz, mgr Magdalena Moj, dr Marzena Muszyńska, dr hab. Piotr Pałys (prof. PIN–IŚ), mgr Piotr Solga, dr Renata Kobylarz-Buła, dr Wojciech Kucharski, prof. dr hab. Anna Pobóg-Lenartowicz, dr Magdalena Przysiężna-Pisarska, prof. dr hab. Andrzej Sakson.

1.2. Dyrekcja

Dyrektor
p.o. zastępcy dyrektora ds. naukowych
Dyrektor (p.o.)

dr inż. Katarzyna Widera (do 30.09.2016 r.)
dr Bernard Linek (do 30.09.2016 r.)
dr Bernard Linek (od 1.10.2016 r.)

Pełnomocnicy dyrektora:

ds. sprzedaży i kolportażu
ds. promocji i obsługi multimedialnej
ds. wydawniczych

mgr Magdalena Moj
mgr Piotr Solga
mgr Robert Wieczorek (od 1.12.2016 r.)

1.3. Pracownicy jednostek naukowych i innych jednostek organizacyjnych

ZAKŁAD BADAŃ HISTORYCZNYCH, NIEMCOZNAWCZYCH I BOHEMISTYCZNYCH

Kierownik zakładu: dr hab. Piotr Pałys, prof. PIN–IŚ (od 15.01.2016 r.)

Samodzielni pracownicy naukowci:

prof. dr hab. Andrzej Hanich

prof. dr hab. Michał Lis (do 14.01.2016 r. – kierownik zakładu)

dr hab. Stanisława Sochacka, prof. PIN-ÍS

prof. dr hab. Bogusław Wyderka.

Pozostali pracownicy naukowci:

dr Zbigniew Bereszyński (od 1.12.2016 r.) – prac. bad.-tech.

dr Monika Choroś

dr Ewa Dawidejt-Drobek (do 31.12.2016 r.)

mgr Leokadia Drożdż

dr Agata Haas

dr Bernard Linek

dr Marek Mazurkiewicz

dr Marzena Muszyńska.

ZAKŁAD BADAŃ REGIONALNYCH I LOKALNYCH

Kierownik zakładu: dr hab. Brygida Solga, prof. PIN-ÍS

Samodzielni pracownicy naukowci:

dr hab. Joanna Dybowska, prof. PIN-ÍS (od 1.11.2016 r.)

prof. dr hab. Robert Rauziński

dr hab. Kazimierz Szczygieski, prof. PIN-ÍS

Pozostali pracownicy naukowci:

dr Danuta Berlińska (do 30.09.2016 r.)

dr hab. Joanna Dybowska (do 31.10.2016 r.)

dr inż. Katarzyna Widera (do 30.09.2016 r.)

mgr Magdalena Moj (od 1.11.2016 r. asystent, wcześniej prac. bad.-tech.)

mgr Piotr Solga

mgr Robert Wieczorek.

BIBLIOTEKA

mgr Ewa Golec.

DZIAŁ KSIĘGOWOŚCI

Główna księgowa: mgr Krystyna Ogórkis

Pracownik: Krystyna Klimek.

DZIAŁ ADMINISTRACJI I OBSŁUGI

Pracownicy:

Barbara Tomaszek: pracownik kadrowo-administracyjny

Czesław Bartkowiak: pracownik gospodarczo-administracyjny.

DZIAŁ PRAWNY

dr Małgorzata Magdziarczyk: radca prawny.

SPRAWY BHP

mgr Roman Raba.

ARCHIWUM ZAKŁADOWE

mgr Barbara Tomaszek.

1.4. Stan i struktura zatrudnienia

Tabela 1

Stan zatrudnienia w PIN – Instytucie Śląskim w Opolu w latach 2013–2016

Kategoria pracowników	Lata			
	2016	2015	2014	2013
Naukowi	16	19	18	21
Badawczo-techniczni	3	2	3	2
Biblioteka	1	1	1	2
Księgowość	2	2	2	2
Administracja i obsługa	2	2	3	3
Razem	24	26	27	30

Stan na 31.12.2016 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań z lat poprzednich i danych kadrowych.

Tabela 2

Pracownicy naukowi w PIN – Instytucie Śląskim w Opolu w latach 2013–2016

Stanowisko	2016	2015	2014	2013
Profesorowie:	9	7	6	7
z tytułem naukowym profesora	4	4	4	4
doktorzy habilitowani	5	3	2	3
Adiunkci:	5	9	7	8
doktorzy habilitowani	—	—	—	—
doktorzy	5	9	7	8

Asystenci:	2	3	5	6
doktorzy	–	–	–	–
magiŝtry	2	3	5	6
Pracownicy badawczo- -techniczni	3	–	–	–
Razem	19	19	18	21

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań z lat poprzednich i danych kadrowych według stanu na 31.12.2016 r.

Barbara Tomaszek

2. SPRAWOZDANIE Z POSIEDZEŃ RADY NAUKOWEJ W 2016 ROKU

W roku 2016 Rada Naukowa PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu zbierała się czterokrotnie, każdorazowo przy frekwencji umożliwiającej podejmowanie prawomocnych decyzji. Poszczególne posiedzenia odbyły się 30 marca, 22 czerwca, 28 września oraz 12 października.

Posiedzenie w dniu 30 marca prowadził przewodniczący Rady Naukowej PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu prof. dr hab. Krystian Heffner. Pierwszym punktem obrad było uroczyste wręczenie nagród w konkursie im. Jana i Wojciecha Wawrzynków. Główną nagrodę otrzymała mgr Aneta Piszczek za pracę pt. „Pieczęcie księżnych i księżniczek górnos Śląskich z linii opolskiej”, której promotorem była prof. dr hab. Anna Pobóg-Lenartowicz z Uniwersytetu Opolskiego. Ponadto przyznano wyróżnienia: mgr. Grzegorzowi Brożynie za pracę „Manuskrypt cechu krawców AP w Opolu. Edycja krytyczna”, mgr Katarzynie Grzelewskiej za pracę „Jüdisches Leben im Breslau des 19. und 20. Jahrhunderts unter besonderer Berücksichtigung berühmter jüdischer Persönlichkeiten (Życie żydowskie we Wrocławiu w XIX i XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem słynnych żydowskich osobowości)” oraz mgr Katarzynie Wawer za pracę „Migracje zagraniczne mieszkańców Śląska Opolskiego na przykładzie wybranych wsi powiatu strzeleckiego”.

W części merytorycznej obrad dyrektor PIN–IS dr inż. Katarzyna Widera oraz przewodniczący Rady Naukowej prof. dr hab. Krystian Heffner oficjalnie podziękowali prof. dr. hab. Michałowi Lisowi za wieloletnie prowadzenie Zakładu Badań Historycznych, Niemcoznawczych i Bohemistycznych. Następnie dyrektor zreferowała aktualną sytuację Instytutu oraz poinformowała o podpisaniu 21 marca 2016 r. w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego umowy o współpracy z wrocławskim Ośrodkiem „Pamięć i Przyszłość”. Podała również do wiadomości, że Instytut kończy raport z badań pn. „Badanie potrzeb mieszkańców gmin: Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Prószków, Turawa w kontekście procesu zmiany granic administracyjnych miasta Opola” i zwróciła uwagę, że Instytut wysłał odpowiedź na zapytanie ofertowe Wojewódzkiego Urzędu Pracy na przeprowadzenie badań socjologicznych. Następnie p.o. zastępca dyrektora ds. naukowych dr Bernard Linek omówił osiągnięcia publikacyjne Instytutu, na które złożyło się w 2015 r. jedenaście pozycji wydanych samodzielnie przez placówkę oraz jedna wydana przez Stowarzyszenie Instytut Śląski. Ponadto ukazała się drukowana wersja sprawozdania z działalności Instytutu oraz dwa elektroniczne numery Newslettera.

W kolejnym punkcie obrad przewodniczący Rady Naukowej zaproponował powołanie komisji ds. oceny samodzielnych i niesamodzielnych pracowników naukowych oraz pracowników badawczo-technicznych. Przyjmując sugestię p.o. zastępcy dyrektora ds. naukowych dr. Bernarda Linka, aby w jej skład weszli wyłącznie członkowie Rady będący samodzielnymi pracownikami naukowymi, niezatrudnionymi na etacie w Instytucie, Przewodniczący Rady zaproponował, aby w skład komisji weszli: prof. dr hab. Krystyna Kossakowska-Jarosz, on sam oraz dr hab. Teresa Smolińska, prof. UO. Taki skład komisji zatwierdzono w głosowaniu przy ośmiu głosach za i dwóch wstrzymujących się.

Rada jednogłośnie przyjęła też sprawozdanie finansowe PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu za rok 2015 oraz plan rzeczowo-finansowy Instytutu na 2016 r.

24 czerwca obradami Rady Naukowej kierował przewodniczący Rady Naukowej PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu prof. dr hab. Krystian Heffner. Na wniosek dr. Bernarda Linka obrady rozpoczęto od uruchomienia procedury konkursowej wyboru dyrektora PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu oraz rozstrzygnięcia zapytania ofertowego na usługi doradztwa personalnego w konkursie na to stanowisko. Uruchomienie procedury konkursowej zostało jednogłośnie zaakceptowane w głosowaniu jawnym. Rozpoczęto także procedurę rozstrzygnięcia zapytania ofertowego na usługi doradztwa personalnego w konkursie dotyczącym wyboru dyrektora PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu. W tym celu Rada Naukowa PIN–IS powołała komisję w składzie: dr Monika Choroś, mgr Leokadia Drożdż oraz dr hab. Brygida Solga, która spośród trzech nadesłanych ofert wybrała propozycję Pracowni Rozwoju Osobistego i Zawodowego w Opolu. Rozstrzygnięcie to Rada Naukowa zaakceptowała jednomyślnie.

Jednogłośnie przegłosowano powołanie komisji mającej przeprowadzić konkurs na stanowisko dyrektora PIN–IS z ramienia placówki. Na wstępie procedury w osobach mgr Magdaleny Moj i dr hab. Teresy Smolińskiej, prof. UO, powołano komisję skrutacyjną w głosowaniu nad wyznaczeniem przez Radę Naukową PIN–IS dwóch członków komisji konkursowej na stanowisko dyrektora PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu. Zgłoszone zostały osoby prof. dr. hab. Roberta Rauzińskiego, prof. dr. hab. Andrzeja Hanicha, prof. dr. hab. Bogusława Wyderki, prof. dr. hab. Michała Lisa, dr hab. Joanny Dybowskiej i dr hab. Brygidy Solgi. Wobec odmowy prof. dr. hab. Andrzeja Hanicha oraz prof. dr. hab. Michała Lisa ostatecznie na listę kandydatów wpisani zostali: dr hab. Joanna Dybowska, prof. dr hab. Robert Rauziński, dr hab. Brygida Solga i prof. dr hab. Bogusław Wyderka. W tajnym głosowaniu oddano trzynaście ważnych głosów. Prof. dr hab. Robert Rauziński uzyskał

dziesięć głosów, prof. dr hab. Bogusław Wyderka osiem, dr hab. Brygida Solga pięć, a dr hab. Joanna Dybowska dwa głosy. W efekcie Rada Naukowa przy jednym głosie wstrzymującym się podjęła uchwałę o powołaniu do komisji konkursowej prof. dr. hab. Roberta Rauzińskiego oraz prof. dr. hab. Bogusława Wyderki.

W trakcie tego posiedzenia Rada Naukowa przyjęła także zmiany w planie pracy PIN–IS na rok 2016 polegające na dopisaniu publikacji mgr Magdaleny Moj oraz uwzględnieniu zmiany na stanowisku sekretarza redakcji „Studiów Śląskich”, które po mgr. Robercie Wieczorku objął dr hab. Piotr Pałys, prof. PIN–IS.

Rada Naukowa przy jednym głosie wstrzymującym się wydała także pozytywną opinię na temat kandydatury dr hab. Brygidy Solgi na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Badań Regionalnych i Lokalnych w PIN–IS.

Przewodniczący Rady Naukowej zreferował obecnym Sprawozdanie z prac Komisji Rady Naukowej ds. oceny pracowników naukowych oraz badawczo-technicznych PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu, podkreślając fakt uzyskania przez oba zakłady i poszczególnych pracowników pozytywnej oceny. Sprawozdanie to Rada Naukowa przyjęła jednogłośnie.

Dyrektor PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu dr inż. Katarzyna Widera przedstawiła obecną sytuację placówki, informując o planach wynajęcia kolejnych pomieszczeń biurowych oraz o rozwijającej się współpracy z Ośrodkiem „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu. Przybliżyła także stan przygotowań do przystąpienia do wieloletniego projektu rządowego „Niepodległa 2018”. Następnie głos zabrał dr Bernard Linek, który przedstawił i krótko omówił kwestie najnowszych publikacji PIN – Instytutu Śląskiego.

W związku z wyborem na kolejną kadencję Rady Głównej Instytutów Badawczych głos zabrał także prof. dr hab. Andrzej Hanich. Prof. dr hab. Michał Lis w imieniu Rady Naukowej pogratulował z kolei dr. Józefowi Szymeczkowi, wieloletniemu przewodniczącemu Kongresu Polaków w Republice Czeskiej, odznaczenia Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej.

Kolejne posiedzenie odbyło się 28 września. Na wstępie przewodniczący Rady Naukowej prof. dr hab. Krystian Heffner złożył życzenia wszelkiej pomyślności ustępującej ze stanowiska dyrektora PIN–IS dr inż. Katarzynie Widerze oraz poinformował zebranych o powierzeniu z dniem 1.10.2016 r. przez prof. Piotra Glińskiego, ministra kultury i dziedzictwa narodowego, obowiązków dyrektora PIN–IS dr. Bernardowi Linkowi. Następnie prof. dr hab. Bogusław Wyderka przedstawił Sprawozdanie z prac komisji konkursowej ds. wyboru kandydata na stanowisko dyrektora PIN–IS, informując o trwającym drugim etapie konkursu, w którym

wśród sześciorga kandydatów znalazło się czworo spełniających wymagania formalne.

W kolejnym punkcie obrad dyrektor PIN–Instytutu Śląskiego dr inż. Katarzyna Widera poinformowała o przygotowaniach do trzech konkursów na stanowiska w Zakładzie Badań Regionalnych i Lokalnych, dwóch na stanowiska asystenta i jednym na stanowisko profesora nadzwyczajnego. Dyrektor omówiła także audyt przeprowadzony w placówce przez przedstawiciela Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przedstawiła sytuację finansową PIN–IŚ. W uzupełnieniu tego wystąpienia p.o. zastępca dyrektora ds. naukowych dr Bernard Linek poinformował Radę Naukową o złożeniu wniosku o dotację statutową, wniosku inwestycyjnego na klimatyzację w budynku Instytutu oraz o otrzymaniu dotacji w wysokości 25 000,00 zł na specjalne urządzenie badawcze. Dodał, że z Ośrodkiem „Pamięć i Przyszłość” realizowany jest Projekt Badawczy dla Ziem Zachodnich i Północnych, a do końca 2016 r. planowane są trzy konferencje naukowe (w tym „Colloquium Opole” 2016) oraz wydanie pięciu publikacji. Do wymienionych przedsięwzięć przewodniczący Rady Naukowej prof. dr hab. Krystian Heffner dodał jeszcze konferencję „Region and Regionalism”, realizowaną we współpracy z Uniwersytetem Łódzkim i Stowarzyszeniem Instytut Śląski. Ponieważ było to posiedzenie zamykające bieżącą kadencję Rady Naukowej, prof. dr hab. Krystian Heffner podziękował jej członkom za wspólną pracę.

Po raz ostatni w roku 2016 Rada Naukowa spotkała się 12 października. Było to jednocześnie posiedzenie inauguracyjne nowej kadencji. Otworzył je dyrektor PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu dr Bernard Linek, który wręczył nominacje ministra kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotra Glinńskiego mianowanym przez niego członkom Rady Naukowej PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu: dr Renacie Kobylarz-Bule, dr. Wojciechowi Kucharskiemu, prof. dr hab. Annie Pobóg-Lenartowicz, dr hab. Teresie Smolińskiej, prof. UO, oraz prof. dr. hab. Grzegorzowi Straucholdowi. Dr Magdalena Przysiężna-Pizarska oraz prof. dr hab. Andrzej Sakson byli nieobecni. Przywitał także wybranych do Rady pracowników placówki: dr hab. Joannę Dybowską, prof. dr. hab. Andrzeja Hanicha, dr. Marka Mazurkiewicza, mgr Magdalenę Moj, dr Marzenę Muszyńską (nieobecną), dr. hab. Piotra Pałysa, prof. PIN–IŚ, oraz mgr. Piotra Solgę.

Następnie przystąpiono do wyboru przewodniczącego Rady Naukowej PIN–IŚ oraz dwóch wiceprzewodniczących. Na stanowisko przewodniczącego zgłoszona została kandydatura prof. dr. hab. Grzegorza Straucholda. Pojawiły się dwie kandydatury na stanowiska wiceprzewodniczących: dr hab. Teresy Smolińskiej, prof. UO,

oraz dr hab. Joanny Dybowskiej. Po zaakceptowaniu składu komisji skrutacyjnej złożonej z dr. Marka Mazurkiewicza, mgr Magdaleny Moj oraz mgr. Piotra Solgi nastąpiło głosowanie, w którym wzięło udział dwunastu obecnych członków Rady Naukowej. Na kandydaturę prof. dr. hab. Grzegorza Straucholda padło dziesięć głosów, przy jednym głosie przeciw i jednym wstrzymującym się. Kandydatura dr hab. Teresy Smolińskiej, prof. UO, przyjęta została przez aklamację. Na kandydaturę dr hab. Joanny Dybowskiej oddano jedenaście głosów, przy jednym wstrzymującym się.

Nowy przewodniczący Rady Naukowej prof. dr hab. Grzegorz Strauchold podziękował za wybór i przejął prowadzenie obrad, udzielając głosu byłej dyrektor PIN-IŚ dr inż. Katarzynie Widerze, która dokonała krótkiego podsumowania okresu 2012–2016, kiedy kierowała placówką.

W następnym punkcie obrad przewodniczący komisji konkursowej ds. wyboru kandydata na stanowisko dyrektora PIN-IŚ dyr. Marek Mutor zreferował przebieg konkursu, do którego zgłosiło się sześciu kandydatów. Do konkursu dopuszczonych zostało pięć osób. Do drugiego etapu zakwalifikowano cztery kandydatury. Ostatecznie jedna osoba ubiegająca się o stanowisko dyrektora PIN-IŚ nie wykazała się wystarczającymi kompetencjami językowymi, dwie inne złożyły oświadczenie o wycofaniu swoich kandydatur. Ponieważ nie został spełniony wymóg formalny, pozwalający na przystąpienie do drugiego etapu co najmniej dwóch kandydatów, przewodniczący komisji konkursowej zwrócił się do Rady Naukowej PIN-IŚ z prośbą o unieważnienie przeprowadzonego konkursu. Rada uchwaliła w tej sprawie przyjęła jednogłośnie.

W tej sytuacji przewodniczący Rady Naukowej poprosił o przegłosowanie uchwały o wszczęciu nowej procedury konkursowej na stanowisko dyrektora PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu. Uchwała w tej sprawie została przyjęta jednogłośnie. W dalszym ciągu obrad jako kandydatów Rady Naukowej do komisji konkursowej na stanowisko dyrektora PIN – Instytutu Śląskiego zgłoszono prof. dr. hab. Andrzeja Hanicha oraz kierowników zakładów w PIN-IŚ: dr hab. Brygidę Solgę, prof. PIN-IŚ, oraz dr. hab. Piotra Pałysa, prof. PIN-IŚ. Wobec braku zgody na kandydowanie ze strony prof. dr. hab. Andrzeja Hanicha na liście kandydatów znalazły się dwie ostatnie z wyżej wymienionych osób. Do komisji skrutacyjnej wybrano mgr Magdalenę Moj oraz mgr. Piotra Solgę. W głosowaniu tajnym dr hab. Brygida Solga, prof. PIN-IŚ, otrzymała dziesięć głosów, przy jednym wstrzymującym się, a kandydatura dr. hab. Piotra Pałysa, prof. PIN-IŚ, została przyjęta jednogłośnie.

W dalszym ciągu obrad dyrektor PIN-IŚ dr Bernard Linek przedstawił najnowsze publikacje Instytutu oraz poinformował o planowanych do końca roku kon-

ferencjach naukowych. Dr hab. Piotr Pałys przybliżył z kolei dotychczasowe efekty Programu Badawczego dla Ziem Zachodnich i Północnych. Następnie głos zabrala główna księgowa PIN-ÍS mgr Krystyna Ogórkis, przedstawiając sytuację finansową placówki oraz informując o prowadzonych pracach remontowych. Zaznaczyła, że rok finansowy powinien zakończyć się wynikiem dodatnim.

Po tym wystąpieniu ponownie głos zabrał dyrektor PIN-ÍS dr Bernard Linek, który poinformował Radę Naukową o ogłoszeniu pod koniec września 2016 r. konkursu na stanowisko profesora nadzwyczajnego w dziedzinie nauk ekonomicznych oraz dwóch konkursów na stanowiska asystentów naukowych w Zakładzie Badań Regionalnych i Lokalnych. Wyniki poszczególnych konkursów przedstawił przewodniczący komisji powołanej do ich przeprowadzenia dr hab. Piotr Pałys. Do konkursu na stanowisko profesora nadzwyczajnego w dziedzinie nauk ekonomicznych zgłoszono jedną kandydaturę (dr hab. Joanny Dybowskiej), która spełniła wszelkie wymogi formalne. W konkursie na stanowisko asystenta naukowego, w którym dodatkowym wymogiem była znajomość procedur wydawania publikacji naukowych, pojawiła się jedna kandydatura – mgr. Roberta Wieczorka, również spełniająca wszelkie wymogi formalne. W drugim konkursie na stanowisko asystenta naukowego w Zakładzie Badań Regionalnych i Lokalnych wpłynęło pięć zgłoszeń. Jedno zostało odrzucone ze względów formalnych. Spośród pozostałych komisja wybrała kandydaturę mgr Magdaleny Moj. W związku z powyższym dr hab. Piotr Pałys, prof. PIN-ÍS, rekomendował w imieniu Komisji Konkursowej zatrudnienie w Zakładzie Badań Regionalnych PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu dr hab. Joanny Dybowskiej na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a mgr. Roberta Wieczorka i mgr Magdaleny Moj na stanowiskach asystentów. O pozytywne zaopiniowanie tych kandydatur zwrócił się do Rady także dyrektor placówki.

Następnie komisja skrutacyjna złożona z dr. Bernarda Linka i mgr. Piotra Solgi przeprowadziła wśród uprawnionych członków Rady Naukowej tajne głosowanie w sprawie zaopiniowania kandydatur dr hab. Joanny Dybowskiej na stanowisko profesora nadzwyczajnego w dziedzinie nauk ekonomicznych w PIN – Instytucie Śląskim, mgr Magdaleny Moj jako kandydatki na stanowisko asystenta naukowego w Zakładzie Badań Regionalnych i Lokalnych w PIN – Instytucie Śląskim oraz mgr. Roberta Wieczorka na stanowisko asystenta naukowego w tym samym Zakładzie. W efekcie za pozytywną opinią dla kandydatury dr hab. Joanny Dybowskiej padło siedem głosów, przy jednym wstrzymującym się. Za pozytywną opinią dla kandydatury mgr Magdaleny Moj głosowało sześć osób, przy jednym głosie wstrzymującym się i jednym nieważnym. Za pozytywną opinią dla kandydatury

mgr. Roberta Wieczorka padło pięć głosów, przy jednym przeciwnym, jednym wstrzymującym się i jednym nieważnym.

Na zakończenie obrad dr Bernard Linek przypomniał zgromadzonemu o XXVI edycji konkursu im. Jana i Wojciecha Wawrzynków i zachęcił promotorów prac magisterskich do ich zgłaszania.

Piotr Pałys

3. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ W 2016 ROKU I ZADANIA BADAWCZE NA ROK 2017

3.1. Ogólna charakterystyka działalności jednostki

Instytut Śląski jest placówką funkcjonującą już od ponad osiemdziesięciu lat w przestrzeni naukowej Śląska, Polski i Europy. W Opolu działa od 1957 r. Od 1991 r. posiada status Państwowego Instytutu Naukowego i jest dzisiaj jedynym spadkobiercą powstałego w 1934 r. w Katowicach Instytutu Śląskiego.

Misja i strategiczne cele Instytutu na lata 2010–2020 zostały sformułowane przez Radę Naukową kadencji 2009–2012. Ta pierwsza zawiera się w hasło: „Uczmy się Śląska”, będącym deklaracją pozytywnego stosunku wspólnoty pracowników do spuścizny regionu i wartości europejskich, z zachowaniem odpowiedzialności wobec społeczeństwa polskiego, w obrębie którego placówka funkcjonuje, z jednoczesnym poszanowaniem zasad etyki zawodowej.

Instytut prowadził przez wszystkie dekady ożywioną działalność badawczą, wydawniczą i edukacyjną. Aktywność badawcza ma charakter interdyscyplinarny i koncentruje się w obrębie takich dyscyplin naukowych jak: historia, politologia, geografia, demografia, socjologia, ekonomia i polityka społeczna. Jej celem strategicznym jest poszerzenie wiedzy w obszarach:

- kultury duchowej i materialnej Śląska;
- przeszłości, teraźniejszości i przyszłości społeczeństwa śląskiego;
- wkładu Śląska w dziedzictwo kulturowe Polski i Europy;
- miejsca i roli Śląska w systemie gospodarki europejskiej;
- procesów społeczno-ekonomicznych na Śląsku w ujęciu przestrzennym.

Profil badawczy i zainteresowania naukowe zespołu Instytutu związane są przede wszystkim ze Śląskiem, ale w swych badaniach podejmuje on również kwestie polsko-czeskie, polsko-niemieckie oraz problematykę miejsca regionu w strukturach europejskich.

Instytut, zajmując się zagadnieniami nieobecnymi lub marginalizowanymi w badaniach ośrodków ogólnopolskich, wnosi wkład w rozwój nauki polskiej. Głównym odbiorcą efektów tej pracy jest społeczeństwo regionu oraz przedstawiciele jego władz. Dzięki prowadzonym badaniom i przygotowywanym ekspertyzom placówka odgrywa ważną rolę w kształtowaniu świadomości regionalnej i pełni funkcję zaplecza eksperckiego dla władz różnego szczebla. Instytut prowadzi także aktywną politykę naukową, zapraszając do współpracy środowiska naukowe z całej Polski oraz z obszaru historycznego Śląska, czyli także z Republiki Czeskiej i Nie-

miec. Aktywność pracowników przejawia się również w organizowanych w Polsce i za granicą konferencjach i projektach oraz wydawanych publikacjach naukowych. Istotnym jej elementem jest popularyzacja wiedzy o Śląsku, nie tylko za pomocą środków *stricto* naukowych, ale też poprzez ożywioną działalność odczytową i kontakty z różnorakimi mediami.

Instytut funkcjonuje na podstawie ustawy o instytutach badawczych z 30.04.2010 r. z późniejszymi zmianami. Nadzór merytoryczny nad jego działaniem sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ocena jego poziomu naukowego, jakości prowadzonych badań, jak również przyznawanie środków finansowych na działalność należy do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Zgodnie z założeniami reformy nauki z 2010 r. również w 2016 r. doszło do obniżenia dotacji na utrzymanie potencjału badawczego (dotacji bazowej) dla Instytutu (o blisko 13 proc. w stosunku do roku poprzedniego i o ponad połowę od czasu rozpoczęcia reformy), co pogorszyło już i tak trudną sytuację finansową i spowodowało, po głębokiej restrukturyzacji w 2012 r., kolejne zwolnienia i odejścia pracowników naukowych. Dodatkowym utrudnieniem w funkcjonowaniu placówki w 2016 r. było wypowiedzenie umowy najmu pomieszczeń przez opolski Urząd Marszałkowski z dniem 31.10.2015 r. Do tej pory czynsze stanowiły blisko 60 proc. dochodów Instytutu. Jego władze podjęły w 2016 r. udane, choć niepełne starania o pozyskanie nowych podnajemców. W grudniu 2015 r. uzyskano również dotację MNiSW na utrzymanie potencjału badawczego ze względów losowych, która została wykorzystana w 2016 r.

W 2016 r. nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora placówki. W związku z rezygnacją z pełnienia tej funkcji z dniem 30.10.2016 r. przez dr inż. Katarzynę Widerę prof. Piotr Gliński, wicepremier i minister kultury i dziedzictwa narodowego, z dniem 1.10.2016 r. powierzył obowiązki dyrektora dr. Bernardowi Linkowi, dotychczasowemu zastępcy dyrektora ds. naukowych. Przeprowadzony w 2016 r. konkurs na to stanowisko nie przyniósł rozstrzygnięcia ze względów formalnych.

Dr inż. Katarzyna Widera, dyrektor jednostki, w dniach 20–21.05.2016 r. uczestniczyła w posiedzeniu Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich (KRUŚ), którego gospodarzem był tym razem Uniwersytet Śląski. Konferencja ta jest forum polsko-czeskiej współpracy naukowej i edukacyjnej. W programie obrad przedstawiono informacje dotyczące projektów „Encyklopedia Śląska” i „Atlas pogranicza polsko-czeskiego”, omówiony został również temat euroregionalnych instytutów prowadzących badania transgraniczne.

Dr Bernard Linek uczestniczył w dniach 5–6.11.2016 r. w posiedzeniu KRUŚ w Bibliotece Śląskiej w Katowicach. Jego pierwsza część została poświęcona pre-

zentacji efektów dziesięcioletniej działalności Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. W drugiej części przedstawiono projekty, w których uczestniczyła KRUŚ w 2016 r., oraz omówiono plany na najbliższą przyszłość. Przedstawiono m.in. przebieg I Kongresu Czechoznawstwa Polskiego, na który złożyło się szereg seminariów i konferencji przeprowadzonych w różnych ośrodkach. Podjęto również decyzję o przygotowaniu publikacji okolicznościowej w związku z przypadającą w 2018 r. piętnastą rocznicą działalności KRUŚ.

Dr Bernard Linek, wspólnie z dr. hab. Piotrem Pałysem, kierownikiem Zakładu Badań Historycznych, Niemcoznawczych i Bohemistycznych, złożył w październiku 2016 r. wizytę prof. Markowi Masnykowi, nowemu rektorowi Uniwersytetu Opolskiego, składając mu gratulacje z okazji objęcia tego stanowiska.

W ramach KRUŚ kontynuowano projekt „Encyklopedia Śląska”. Zespół ds. Projektu Encyklopedii, kierowany przez prof. Janusza Słodczyka, prorektora Uniwersytetu Opolskiego, przygotował fiszkę projektową i zgłosił ją do Polsko-Czeskiego Programu Operacyjnego. PIN-IŚ w pracach tego gremium reprezentuje dr Bernard Linek.

Ks. dr hab. Andrzej Hanich, prof. PIN-IŚ, aktywnie działał w pracach Rady Głównej Instytutów Badawczych, do której został ponownie wybrany w czerwcu 2016 r. na okres trzech lat jako reprezentant dziewięciu instytutów humanistycznych działających w Polsce.

Bieżące informacje o działalności naukowo-organizacyjnej Instytutu Śląskiego zamieszczano na stronie internetowej placówki (www.institutslaski.com). Kontynuowano również wydawanie elektronicznych Newsletterów, które publikowane są z częstotliwością półrocznika. W 2016 r. przygotowano siódmy i ósmy numer wydawnictwa. Zostały one rozesłane instytucjom i osobom współpracującym z Instytutem. Archiwalne numery periodyku są dostępne również na jego stronie.

W roku 2016 najważniejszym dla Instytutu wydarzeniem naukowo-organizacyjnym była realizacja projektu badawczego pt. „Program Badawczy dla Ziem Zachodnich i Północnych”, który sformułowany i koordynowany był przez wrocławski Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, a finansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Obok Instytutu Śląskiego w jego realizacji wziął udział Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego w Poznaniu oraz Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. W ramach projektu podjęto wieloaspektowe badania nad przeszłością i współczesnością terenów włączonych w wyniku drugiej wojny światowej w skład państwa polskiego. Była to również forma wsparcia działalności statutowej uczestniczących w nim placówek badawczych poprzez zamówienie badań szczególnie ważnych

z punktu widzenia polityki państwa. Ich wyniki zostaną udostępnione na łamach „Rocznika Ziemi Zachodnich” oraz na platformie cyfrowej powstającej Sieci Instytutów Ziemi Zachodnich i Północnych. Wymienione instytucje planują w 2017 r. kolejny etap badań nad dziejami Ziemi Zachodnich i Północnych, które zostaną uzupełnione wystawą oraz programem stypendialnym.

Odbyła się również kolejna edycja międzynarodowej konferencji naukowej z cyklu „Colloquium Opole”. Miała ona miejsce w dniach 8–9.11.2016 r. i nosiła tytuł „Colloquium Opole 2016. Polska, Czechy, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji”. Po raz kolejny współorganizowało ją Muzeum Śląskie w Görlitz oraz Uniwersytet w Ostrawie. To interdyscyplinarne spotkanie naukowe podzielono tematycznie na sześć bloków, skupiając się na następujących kwestiach:

1. generalnym spojrzeniu na problem migracji w Europie ze społeczno-politycznej i międzynarodowej perspektywy w formule polsko-czesko-niemieckiej dyskusji;
2. porównaniu działań podejmowanych w Polsce, Czechach i Niemczech, a także innych krajach Unii Europejskiej, dotyczących problemu migracji oraz ich dotychczasowych rezultatów;
3. porównawczej analizie narracji o problemie i zagrożeniach związanych z napływem uchodźców i imigrantów do Europy prezentowanych w mediach;
4. refleksji na temat zagadnienia społeczno-kulturowej integracji na bazie polsko-czesko-niemieckich przykładów;
5. retrospektywnym spojrzeniu na doświadczenie migracji w polskiej, niemieckiej i czeskiej historii oraz ocenie znaczenia tego doświadczenia dla współczesnej tożsamości Polaków, Czechów i Niemców;
6. dyskusji o perspektywach zmian, jakie może wywołać kryzys migracyjny w Europie w obszarze politycznym, społeczno-ekonomicznym i kulturowo-tożsamościowym.

Ważnym wydarzeniem, wykraczającym poza rytm pracy naukowej placówki, był jubileusz siedemdziesięciolecia urodzin dr. hab. Kazimierza Szczygieskiego. Odbył się on 23.11.2016 r. w ramach comiesięcznego cyklu „Środy w Instytucie Śląskim”. Spotkanie zatytułowano: „Demografia w służbie regionu opolskiego”, a referaty wprowadzające wygłosili prof. dr hab. Robert Rauziński i prof. dr hab. Krystian Heffner. W spotkaniu uczestniczyło liczne grono współpracowników i przyjaciół profesora. W przygotowaniu znajduje się tom „Studiów Śląskich”, który będzie mu dedykowany.

3.2. Struktura organizacyjna

Pracownicy naukowcy oraz badawczo-techniczni PIN-IŚ skupieni byli w dwóch interdyscyplinarnych zespołach: Zakładzie Badań Historycznych, Niemcoznawczych i Bohemistycznych oraz w Zakładzie Badań Regionalnych i Lokalnych. W ramach tego pierwszego funkcjonują dwie pracownie: Pracownia Badań nad Stosunkami Językowymi na Śląsku oraz Pracownia Badań Onomastycznych. Także w strukturze ZBRiL działają dwa zespoły celowe: Pracownia Badań Społecznych i Centrum Badań nad Migracjami Zagranicznymi.

W strukturze organizacyjnej Instytutu Śląskiego działają również na zasadach odrębnych: biblioteka, archiwum zakładowe, dział księgowości, dział administracji i obsługi oraz dział prawny.

3.3 Działalność naukowa

Tematyczny plan pracy naukowej na 2016 r. został pozytywnie zaopiniowany na posiedzeniu Rady Naukowej PIN-IŚ w dniu 24.06.2015 r. W związku ze zmianami w zatrudnieniu kilkakrotnie dokonywano jego korekty. Ostatecznie zrealizowano dwadzieścia tematów w sześciu blokach tematycznych. Cztery z nich były całkowicie finansowane ze środków własnych placówki. W praktyce także pozostałe były częściowo finansowane z tych środków. Cztery tematy, przede wszystkim rozprawy doktorskie i prace mające się stać podstawą przewodu habilitacyjnego, zostały przedstawione i omówione na wewnętrznych zebraniach pracowników jednostki.

Po przeprowadzeniu procedury konkursowej dodatkowe środki na prowadzenie w 2016 r. badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktorskich, zostały przyznane dr. Markowi Mazurkiewiczowi na realizację tematu „Mniejszość niemiecka w Polsce w stosunkach polsko-niemieckich po 1989 r.”, mgr Magdalenie Moj na realizację tematu „Procesy demograficzne na obszarach wiejskich województwa opolskiego w l. 1988–2014” oraz mgr. Piotrowi Soldze na temat „Prekariat na Opolszczyźnie. Nowe klasy społeczne i ich globalne przejawy”.

Poza tym Instytut realizował w 2016 r. dwa projekty finansowane z innych środków państwowych (Narodowe Centrum Nauki, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki). Oba zostały pozytywnie zakończone i rozliczone.

W roku 2016 wydano bądź współwydano jedenaście książek. Pracownicy placówki zorganizowali trzy konferencje naukowe, dwie cykliczne („Colloquium Opole” i „Górny Śląsk w Polsce Ludowej”) oraz konferencję Zakładu Badań Historycz-

nych, Niemcoznawczych i Bohemistycznych. Materiały z niej (programy, tezy wystąpień i omówienia dyskusji) dostępne są na stronie internetowej Instytutu. Zrealizowano także dwa granty na potrzeby samorządu województwa opolskiego i gmin.

Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu wydaje czasopismo naukowe „Studia Śląskie”, które w 2013 r. powróciło do formuły półrocznika. W 2014 r. dla poszczególnych tomów wprowadzono zasadę tematów wiodących. W roku 2016 opublikowano dwa tomy pisma. Tom 78 zgromadził teksty pod wspólnym mianownikiem „Partia – Naród – Region. Funkcjonowanie PZPR na Śląsku”. Tom 79 poświęcony jest przede wszystkim problematyce nawiązującej do tematu: „Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych”. Jednocześnie redakcja wprowadziła do tych tomów słowa kluczowe oraz bibliografię cytowanych artykułów, dostosowując je tym samym do wymogów formalnych. Pismo znajduje się na Liście Czasopism Punktowanych MNiSW. W 2016 r. otrzymało 11 punktów.

W zakresie działalności wydawniczej PIN – Instytut Śląski w Opolu współpracował przede wszystkim ze Stowarzyszeniem Instytut Śląski. Poza tym książki wydano wspólnie z katowickim Oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej. Wydanie publikacji dofinansowało Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polsko-Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki oraz Fundacja Górażdże „Aktywni w Regionie”.

Wzorem lat poprzednich kontynuowano cykl otwartych comiesięcznych zebrań naukowych pod nazwą „Środy w Instytucie Śląskim”. W ich trakcie prezentowano przede wszystkim książki pracowników i współpracowników Instytutu. Wyjątkowy charakter miało spotkanie zorganizowane 14.12.2016 r., w trakcie którego wspominano przedwcześnie zmarłą dr Danutę Berlińską. Refleksją podzielili się prof. dr hab. Dorota Simonides, Andrzej Pasierbiński, dr hab. Kazimierz Szczygielski, prof. PIN–IŚ, prof. dr hab. Krystian Heffner i dr Marek Korzeniowski.

W dniu 3.03.2016 r. uchwałą Rady Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach po przeprowadzeniu przewodu habilitacyjnego na podstawie publikacji pt. „Miejsce i znaczenie migracji zagranicznych w rozwoju regionalnym” dr Brygida Solga uzyskała stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Dr Joanna Dybowska po przeprowadzeniu postępowania habilitacyjnego uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, nadany jednomyślnie przyjętą Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Kolokwium habilitacyjne odbyło się 9.06.2016 r. na posiedzeniu Rady Wydziału Zarządzania.

W dniu 24.10.2016 r. w Sali Plafonowej Collegium Maius Uniwersytetu Opolskiego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej naszej koleżanki, członkini zespołu badawczego „Słownika gwar śląskich”, Agaty Haas. Rozprawa zatytułowana „Język poezji mistycznej w XVII- i XVIII-wiecznych rękopisach karmelińskich” powstała pod kierunkiem prof. dr. hab. Bogusława Wyderki, kierującego w PIN – Instytucie Śląskim w Opolu Pracownią Badań nad Stosunkami Językowymi na Śląsku.

3.3.1 LICZBOWE EFEKTY PRACY NAUKOWEJ

Informacje przedstawione przez pracowników Instytutu Śląskiego w indywidualnych kwestionariuszach sprawozdawczych za 2016 r. wykazały zróżnicowany i wielostronny dorobek naukowy poszczególnych zakładów oraz duże zaangażowanie pracowników placówki w działania popularyzujące naukę. Pomimo zmniejszenia zatrudnienia i jego charakteru bez mała we wszystkich kategoriach zanotowano zwiększenie liczby prac i projektów w stosunku do lat poprzednich.

T a b e l a 3

Wyniki aktywności naukowej pracowników PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu w 2016 r.

Formy aktywności	Rok 2016
Prace opublikowane, akredytowane w PIN–IS	91
Prace złożone do druku, akredytowane w PIN–IS	25
Niepublikowane ekspertyzy, opinie, raporty, recenzje wydawnicze	3
Czynny udział w międzynarodowych konferencjach naukowych	9
Czynny udział w krajowych konferencjach naukowych	15
Czynny udział w innych konferencjach i spotkaniach naukowych	9
Projekty finansowane lub dofinansowane ze środków MNiSW, NCN, PNFN	3
Uczestnictwo w międzynarodowych programach naukowych	2
Inne projekty, prace zlecone	2
Projekty konferencyjne i wydawnicze sformułowane w 2016 r.	8

Objaśnienia skrótów: MNiSW – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, NCN – Narodowe Centrum Nauki, PNFN – Polsko-Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie indywidualnych kwestionariuszy sprawozdawczych pracowników.

3.3.2 PROJEKTY BADAWCZE, PROGRAMY NAUKOWE, PROJEKTY KONFERENCYJNE, PROJEKTY WYDAWNICZE, EKSPERTYZY, PRACE ZLECONE

Uczestnictwo w projektach finansowanych lub dofinansowanych ze środków MNiSW, NCN i PNFN

1. „Leksykon Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej” (mgr Leokadia Drożdż);
2. „Słownik gwar śląskich” (prof. dr hab. Bogusław Wyderka, dr Marzena Muszyńska, mgr Agata Haas, mgr Anna Jedynak);
3. „Colloquium Opole 2015. Pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie” (mgr Magdalena Moj, prof. dr hab. Michał Lis, dr Marek Mazurkiewicz);
4. „Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska, t. XVII (Suplement)” (dr hab. Stanisława Sochacka, prof. PIN–IS, dr Monika Choroś).

Uczestnictwo w międzynarodowych programach naukowych

1. „Migrationsgeschichte Oberschlesiens. Globale Mobilität in lokaler Perspektive [Historia migracji na Górnym Śląsku. Globalna mobilność w lokalnej perspektywie]; Universität Siegen, prof. dr Claudia Kraft (dr Bernard Linek);
2. „Usus aquarum. Mühlenbau, Wasser und Verkehr im hochmittelalterlichen Landesausbau Ostmitteleuropas (II) – Die Umgestaltung der Flusslandschaft beiderseits der Oder” (dr Monika Choroś).

Inne projekty złożone, prace zlecone

1. „Encyklopedia Śląska i Transgraniczna Polsko-Czeskiego”, fiszka projektu flagowego, złożona do Programu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014–2020 (dr Bernard Linek).

Ekspertyzy, opinie, recenzje wydawnicze, recenzje prac na stopień i niepublikowane raporty z badań opracowane w 2016 r.

1. W okresie marzec–sierpień 2016 r. na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu przeprowadzono w Instytucie Śląskim Badania Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS). Zespół badawczy tworzyli: Brygida Solga (koordynacja, metodologia badań), Joanna Dybowska, Magdalena Moj, Brygida Solga, Kazimierz Szczygielski (autorzy raportu), Piotr Solga, Katarzyna Widera, Robert Wiczorek (opracowanie statystyczne i graficzne);
2. W okresie grudzień 2015 – luty 2016 r. przeprowadzono badania na zlecenie Urzędu Miasta w Opolu pt. „Badanie potrzeb mieszkańców gmin: Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Prószków, Turawa w kontekście procesu

zmiany granic administracyjnych miasta”. Pracami kierowały dr Danuta Berlińska i dr inż. Katarzyna Widera. Raport przygotowali również mgr Magdalena Moj, mgr Piotr Solga i mgr Robert Wieczorek.

Projekty konferencyjne sformułowane w 2016 r.

1. „XIV Opolski Festiwal Nauki” (dr Marzena Muszyńska);
2. „Lata 1947–1949 z perspektywy śląskiej i Europy Środkowej” (dr hab. Piotr Pałys);
3. „Colloquium Opole 2017” (prof. dr hab. Michał Lis, dr Agata Haas, mgr Robert Wieczorek).

Projekty wydawnicze sformułowane w 2016 r.

1. „Studia Śląskie”, t. 80–81 (dr Bernard Linek, dr hab. Piotr Pałys, dr hab. Brygida Solga);
2. „Colloquium Opole 2016. Polska, Czechy i Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji” (dr Marek Mazurkiewicz);
3. „Górny Śląsk w Polsce Ludowej”, t. 2, „Przywódcy, bohaterowie, wrogowie” (dr Bernard Linek).

3.3.3 DZIAŁALNOŚĆ W KOMISJACH RZĄDOWYCH, KOMITETACH NAUKOWYCH ORAZ RADACH NAUKOWYCH

Pracownicy PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu wchodzili w 2016 r. w skład wielu komisji, komitetów naukowych, rad naukowych oraz rad redakcyjnych czasopism krajowych i zagranicznych.

Tabela 4

Działalność pracowników w gremiach rządowych i naukowych

Formy działalności	Rok 2016
Działalność w komisjach rządowych	2
Działalność w międzynarodowych komitetach naukowych	1
Działalność w radach naukowych (z wyjątkiem PIN–IS)	2
Działalność w zespołach, komitetach, radach, kolegiach programowych i redakcyjnych czasopism i serii naukowych polskich i zagranicznych	16
Członkostwo z wyboru w międzynarodowych towarzystwach (stowarzyszeniach) naukowych	2
Członkostwo z wyboru w polskich towarzystwach (stowarzyszeniach) naukowych (z wyjątkiem Stowarzyszenia Instytut Śląski)	6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie indywidualnych kwestionariuszy sprawozdawczych pracowników.

3.3.4 ORGANIZACJA KONFERENCJI NAUKOWYCH, WYKŁADÓW I PROMOCJI

W roku 2016 Instytut Śląski był organizatorem bądź współorganizatorem następujących konferencji:

1. „Colloquium Opole 2016. Polska, Czechy i Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji”, 8–9.11.2016 r.;
2. „Miasta górnośląskie. Kulturowe zderzenie państwa z regionem”, 19.10.2016 r.;
3. „Górny Śląsk w Polsce Ludowej (III). Wysiedlenia – emigracje – przyjazdy”, 28.10.2016 r.

W roku 2016 w ramach otwartych zebrań naukowych „Środy w Instytucie Śląskim” odbyły się następujące wykłady:

1. 17 lutego – prof. dr hab. Robert Rauziński (moderator), prof. dr hab. Krystian Heffner, dr Danuta Berlińska i dr Brygida Solga: „Czy Opolszczyzna potrzebuje polityki migracyjnej?” – dyskusja panelowa;
2. 16 marca – dr hab. Stanisława Sochacka, prof. PIN-IŚ, dr Monika Choroś oraz dr Bernard Linek: „Przemiany nazewnicze na Śląsku w świetle nazw miejscowych” – dyskusja panelowa;
3. 20 kwietnia – prof. dr hab. Michał Lis, dr Marek Mazurkiewicz i dr hab. Piotr Pałys, prof. PIN-IŚ: „Czy Osmańczyka widzenie Polaków nadal aktualne?” – dyskusja panelowa;
4. 18 maja – prof. dr hab. Bogusław Wyderka: „Tradycja zapisana w języku. O »Słowniku gwar śląskich«”;
5. 15 czerwca – prof. dr hab. Danuta Kisielewicz, prof. dr hab. Aleksandra Trzcielińska-Polus: „Profesor Józef Kokot. W stulecie urodzin”;
6. 26 października – dr Marek Mazurkiewicz: „Spór o pamięć. Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców”;
7. 23 listopada – prof. dr hab. Robert Rauziński, prof. dr hab. Krystian Heffner: „Demografia w służbie regionu opolskiego”;
8. 14 grudnia – prof. dr hab. Dorota Simonides, Andrzej Pasierbiński, dr hab. Kazimierz Szczypiński, prof. PIN-IŚ, prof. dr hab. Krystian Heffner, dr Marek Korzeniowski: Wspomnienia o dr Danucie Berlińskiej.

Na zebraniach pracowników PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu zostały ogłoszone następujące referaty:

1. 24 lutego – mgr Robert Wieczorek: „Europejska energia. Działania podejmowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przyczyniające się do tworzenia i wzmacniania więzi w społecznościach lokalnych”;
2. 27 kwietnia – mgr Leokadia Drożdż: „Kongres Polaków w Republice Czeskiej (1990–2010)”;
3. 25 maja – mgr Magdalena Moj: „Z przeszłości demograficznej Krasiejowa. Analiza w świetle zapisów metrykalnych z lat 1867–1906”;
4. 14 września – dr hab. Kazimierz Szczygielski, prof. PIN-IŚ: „System informatyczny Geomedia – możliwości i szanse”;
5. 24 października – dr Bernard Linek: „Projekt Górny Śląsk w Polsce Ludowej”;
6. 23 listopada – dr Zbigniew Bereszyński: „Oswajanie obcości”.

Ponadto pracownicy wzięli czynny udział w licznych konferencjach i spotkaniach naukowych.

3.4. Współpraca zagraniczna

PIN – Instytut Śląski w Opolu w 2016 r. współpracował z partnerami z Republiki Czeskiej: Instytutem Śląskim w Opawie, Uniwersytetem Śląskim w Opawie, Uniwersytetem w Ostrawie oraz z Niemiec: Muzeum Śląskim w Görlitz, Uniwersytetem Marcina Lutra w Halle-Wittenberdze, Uniwersytetem Ruhry w Bochum, Uniwersytetem w Gießen, Centrum Badawczym Historii i Kultury Europy Środkowo-Wschodniej przy Uniwersytecie w Lipsku (Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas).

3.5. Współpraca krajowa

Współpracę z krajowymi placówkami naukowymi realizowano przez wspólne organizowanie konferencji naukowych, projekty naukowo-badawcze, wymianę tekstów do publikacji we własnych organach publikacyjnych, wydawanie wspólnych materiałów, udział przedstawicieli w gremiach naukowych i wydawnictwach partnera (rady naukowe, rady redakcyjne), wzajemne recenzowanie tekstów do druku i publikacji, udział recenzencki lub promotorski w przewodach awansowych, konsultacje i przygotowywanie pisemnych ekspertyz, prowadzenie zamówionych badań naukowych, organizowanie wykładów gościnnych i odczytów itp. Współpraca z poszczególnymi partnerami obejmowała jedną z wyżej wspomnianych form, niektóre z nich lub wszystkie.

3.6. Inne formy aktywności naukowej, popularyzacja wyników badań

Podobnie jak w latach ubiegłych, najbardziej popularnymi formami dodatkowej aktywności naukowej i popularyzatorskiej pracowników PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu były w 2016 r.: wykłady, odczyty, spotkania naukowe oraz publikacje artykułów i felietonów historycznych w prasie codziennej i społeczno-politycznej; ponadto pracownicy placówki gościli w radiu, prezentując wypowiedzi, wywiady i komentarze. Twórcy „Leksykonu mitów, symboli i bohaterów Górnego Śląska XIX–XX wieku” wielokrotnie spotykali się z czytelnikami opracowania oraz przedstawicielami środowiska naukowego w Polsce, Czechach i Niemczech.

Pracownicy Instytutu przygotowywali recenzje wydawnicze i projektów badawczych, byli powoływani jako recenzenci w pracach awansowych – doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich. Konsultowali również projekty badawcze przygotowywane w regionie. Ponadto uczestniczyli w promocji wydawnictw naukowych.

W ramach współpracy z organizacjami naukowymi i innymi placówkami naukowymi oraz administracją rządową i samorządową pracownicy Instytutu uczestniczyli w następujących gremiach: Rządowej Radzie Ludnościowej, Komitecie Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN, Komitecie Badań nad Migracjami PAN, Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, European Association for Population Studies, Polskim Towarzystwie Socjologicznym, Towarzystwie Urbanistów Polskich, Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej, Opolskim Obserwatorium Terytorialnym, Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia w Opolu.

Ekspertem w dziedzinie „Dziedzictwo kulinarne” Zespołu ds. Produktu Tradycyjnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego oraz członkiem Komisji ds. Produktów Tradycyjnych była dr hab. Stanisława Sochacka, prof. PIN–IS.

W ramach XIV Opolskiego Festiwalu Nauki PIN – Instytut Śląski w Opolu przygotował kilka propozycji, dzięki którym uczestnicy imprezy mieli możliwość zapoznania się z efektami badań naukowych oraz sposobami ich wykorzystywania w wielu dziedzinach życia. Złożyła się na to prezentacja w trakcie pikniku naukowego najnowszych publikacji Instytutu o tematyce historycznej, językoznawczej i społecznej.

3.7. Plan pracy w zakresie działalności statutowej oraz zamierzenia badawcze na 2017 rok

Tematyczny plan pracy naukowej PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu na 2017 r. został pozytywnie zaopiniowany na posiedzeniu Rady Naukowej w dniu

22.06.2016 r. Obejmuje on dwadzieścia tematów badawczych zgrupowanych w sześciu głównych blokach problemowych:

- I. Dzieje Górnego Śląska od XVIII w. jako obszaru styku kultur;
- II. Studia nad językiem mieszkańców Górnego Śląska – elementem dziedzictwa narodowego Polski;
- III. Kulturowe i narodowo-etniczne konteksty pogranicza;
- IV. Współczesne stosunki polsko-niemieckie i polsko-czeskie ze szczególnym uwzględnieniem Śląska;
- V. Śląskie regiony w tworzeniu europejskiej gospodarki i społeczeństwa;
- VI. Procesy przekształceń struktur administracyjnych, ludnościowych i gospodarczych Śląska oraz innych ziem Nadodrza w aspekcie procesów integracyjnych z Unią Europejską.

Ponadto na rok 2017 zaplanowano kontynuację realizacji wieloletnich projektów badawczych: „Słownika gwar śląskich” (kier. prof. dr hab. Bogusław Wyderka) i „Słownika etymologicznego nazw geograficznych Śląska” (kier. dr hab. Stanisława Sochacka, prof. PIN–IS).

Planowany na rok 2017 rozwój prac badawczych oraz rozwój kadry naukowej uzależniony jest od sytuacji finansowej placówki.

W wyniku inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod koniec 2016 r. zawiązała się Sieć Ziem Zachodnich i Północnych, w skład której obok Instytutu Śląskiego weszły następujące placówki: Centrum Dialogu „Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego z Poznania, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie oraz wrocławski Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”. „Sieć” planuje w 2017 r. realizację trzech dużych przedsięwzięć. Przede wszystkim kontynuację „Programu Badawczego dla Ziem Zachodnich i Północnych”, który w tym roku będzie się skupiał na okresie bezpośrednio powojennym, organizację wystawy pod roboczym tytułem „Wrastanie. Ziemie Zachodnie i Północne. Początek”, przygotowanie i przeprowadzenie programu stypendialnego dla młodych zagranicznych naukowców. W przypadku PIN–IS obszarem zainteresowania badawczego jest Śląsk Opolski.

Bernard Linek

4. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU BADAŃ HISTORYCZNYCH, NIEMCOZNAWCZYCH I BOHEMISTYCZNYCH W 2016 ROKU

Plan pracy realizowany był przez zespół liczący dwunastu pracowników – pięciu samodzielnych (w tym trzech profesorów tytularnych i dwóch doktorów habilitowanych na stanowisku profesora), pięciu doktorów na stanowisku adiunktów oraz jednego doktora i jednego magistra na stanowiskach asystentów. W 2016 r. stanowisko profesora nadzwyczajnego uzyskał dr hab. Piotr Pałys, a stopień doktora – Agata Haas.

Prace badawcze pracowników ZBH i NiB obejmowały cztery bloki tematyczne:

- I. Dzieje Górnego Śląska od XVIII w. jako obszaru styku kultur.
W jego ramach realizowano trzy tematy. Spośród nich ks. prof. dr hab. Andrzej Hanich zakończył pracę nad monografią pt. „Salus animarum lex prima esto. Referat Duszpasterski Kurii Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego w latach 1945–1953. Historia i dokumenty”, a dr Bernard Linek nad monografią pt. „Święta narodowe na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku”. Przygotowania do monograficznego syntetycznego opracowania pt. „Górny Śląsk. Zarys dziejów od połowy XX w.” kontynuował prof. dr hab. Michał Lis.
- II. Studia nad językiem mieszkańców Górnego Śląska jako elementem dziedzictwa narodowego Polski.
Spośród pięciu zadań realizowanych w tym bloku prof. dr hab. Bogusław Wyderka zakończył temat „Zapożyczenia niemieckie w gwarach śląskich”, a dr hab. Stanisława Sochacka rozpoczęła pracę nad projektem „Etymologie miast śląskich”. Kontynuowano trzy tematy: dr Monika Choroś – „Ziemia nyska. Zmiany w krajobrazie nazewniczym w XX wieku”, mgr Agata Haas – „Zabytki piśmiennictwa religijnego na Śląsku: Kancjonał brzeski (cechy stylistyczno-językowe)”, dr Marzena Muszyńska – „Słowotwórstwo gwar śląskich. Formacje werbalne”.
- III. Kulturowe i narodowo-etniczne konteksty pogranicza.
Dr Ewa Dawidejt-Drobek kontynuowała pracę nad monografią pt. „Turystyka kulturowa w rejonie nysko-jesenickim a kreowane obrazy przeszłości”.

IV. Współczesne stosunki polsko-niemieckie i polsko-czeskie ze szczególnym uwzględnieniem Śląska.

W ramach tego bloku pracownicy Zakładu prowadzili prace nad trzema tematami. Dr Marek Mazurkiewicz zakończył studia nad „Niemcami w Polsce w stosunkach polsko-niemieckich w latach 1991–2005”. Mgr Leokadia Drożdż kontynuowała temat „Kongres Polaków w Republice Czeskiej (1990–2010)”. We współpracy z dr. Daliborem Sokolovićem z Uniwersytetu w Belgradzie dr hab. Piotr Pałys rozpoczął pracę nad wyborem źródeł „Jugosławia wobec Serbołużyczan i Łużyc w latach 1945–1949”.

Zakończono również wieloletnie granty. Kierowany przez prof. dr. hab. Bogusława Wyderkę zespół (dr Marzena Muszyńska, dr Agata Haas) opublikował kolejny tom „Słownika gwar śląskich”, t. XV: KLACZA–KRAWATKA. Kierowany przez dr hab. Stanisławę Sochacką (z zespołem: dr Monika Choroś, mgr Łucja Jarczak) „Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska” zrealizował grant pozyskany z Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, którego celem było wydanie 17. tomu „Słownika” pt. „Suplement A–Ż”.

Zakład Badań Historycznych, Niemcoznawczych i Bohemistycznych wziął aktywny udział w realizowanym przez PIN – Instytut Śląski segmencie „Programu Badawczego dla Ziem Zachodnich i Północnych”. Jego koordynatorem z ramienia Instytutu był dr hab. Piotr Pałys. W skład zespołu badawczego wchodził:

- prof. dr hab. Michał Lis, który zrealizował tematy: „Przyłączenie Śląska Opolskiego do Polski i przekształcenia administracyjne (1945–2015)”; „List pasterski administratora apostolskiego Śląska Opolskiego ks. Bolesława Kominka z 14 września 1945 r. (krytyczna edycja źródłowa)”;

- prof. dr hab. Andrzej Hanich, który zrealizował tematy: „Relacje państwo komunistyczne – Kościół katolicki na Śląsku Opolskim (1945–1989)”; „Materiały źródłowe do dziejów Administracji Apostolskiej za czasów ks. Kobierzyckiego (wybór – krytyczna edycja źródłowa)”;

- dr hab. Stanisława Sochacka, która zrealizowała tematy: „Zmiany nazw miejscowych na Śląsku Opolskim po 1945 r.”; „Komisja Nazw Miejscowych (wybór źródeł dotyczących Śląska Opolskiego – krytyczna edycja źródłowa)”;

- dr hab. Piotr Pałys, który zrealizował tematy: „Stosunki władz i społeczeństwa regionu opolskiego z Serbołużyczanami”; „Kwestie terytorialne i etniczne na pograniczu polsko-czeskim w świetle opracowań: W sprawie Czechów w okręgu raciborskim oraz Kwestia powiatów raciborskiego i głubczyckiego (krytyczna edycja źródłowa)”;

„Pomniki i miejsca upamiętnienia Jana Skali w województwie opolskim”;

– dr Bernard Linek, który zrealizował temat: „Polityka narodowościowa na Śląsku Opolskim w latach 1945–1960”;

– dr Marek Mazurkiewicz, który zrealizował tematy: „Problem emigracji mieszkańców Śląska Opolskiego do Niemiec (1955–1989)”; „Partycypacja mniejszości niemieckiej w polskim życiu publicznym po 1989 r. Wybrane zagadnienia”; „Ludność Śląska w latach 1950–1989 w świetle niemieckich materiałów źródłowych (analityczne opracowanie)”; [rec.], „Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce w świetle Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku”, pod red. S. Łodzińskiego, K. Warmińskiej i G. Gudaszewskiego, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2016, 310 ss.;

– dr Monika Choroś, która zrealizowała temat: „Wprowadzenie podwójnych nazw miejscowości w województwie opolskim”;

– dr Ewa Dawidejt-Drobek, która zrealizowała temat: „Nowe elementy pamięci kulturowej w III RP na przykładzie Nysy”;

– mgr Leokadia Drożdż, która zrealizowała tematy: „Relacje władz i społeczeństwa Śląska Opolskiego z Polakami na Zaolziu”; „Gorolskie Święto w XX w.”;

– dr Zbigniew Bereszyński, który zrealizował tematy: „Początki rewolucji »Solidarności« na Śląsku Opolskim. 1980–1981 (krytyczna edycja źródłowa)”; „Konflikty społeczne i działalność opozycyjna na Śląsku Opolskim w czasach PRL. Przegląd najważniejszych publikacji”.

W Narodowym Programie Rozwoju Humanistyki pracownicy zakładu złożyli dwa projekty badawcze:

– dr hab. Stanisława Sochacka, prof. PIN–IS: „Słownik elektroniczny nazw geograficznych Śląska”;

– dr Bernard Linek: „Leksykon powstań i plebiscytów górnośląskich”.

Jeden projekt złożono w Narodowym Centrum Nauki:

– prof. dr hab. Bogusław Wyderka: „Słownik gwar śląskich”, M–NIĆ.

Pracownicy Zakładu złożyli trzy projekty wydawnicze: dr Bernard Linek (red.) – „Studia Śląskie”, t. 80–81; dr Marek Mazurkiewicz – „Colloquium Opole 2016. Polacy, Czesi, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji”.

Pracownicy uczestniczyli również w dwóch międzynarodowych programach naukowych:

– „Migrationsgeschichte Oberschlesiens. Globale Mobilität in lokaler Perspektive” [Historia migracji na Górnym Śląsku. Globalna mobilność w lokalnej perspektywie], Universität Siegen, prof. dr Claudia Kraft (dr Bernard Linek);

– „Usus aquarum. Mühlenbau, Wasser und Verkehr im hochmittelalterlichen Landesausbau Ostmitteleuropas (II) – Die Umgestaltung der Flusslandschaft beiderseits der Oder” [Usus aquarum. Budowa młynów. Woda i ruch w późnośredniowiecznej rozbudowie krajów Europy Środkowo-Wschodniej (II)] (dr Monika Choroś).

We współpracy ze Stowarzyszeniem Instytut Śląski przygotowano i przeprowadzono trzy projekty konferencyjne. Zgodnie z koncepcją i pod merytorycznym kierownictwem prof. dr. hab. Michała Lisa zorganizowano międzynarodową konferencję naukową „Miasta górnośląskie. Kulturowe zderzenie miasta z regionem”. Jej sekretarzem była dr Monika Choroś. Konferencja zgromadziła badaczy z Polski, Republiki Czeskiej i Republiki Federalnej Niemiec. Kolejnym projektem było „Colloquium Opole 2016. Polska, Czechy, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji”. W jego przygotowanie organizacyjnie zaangażowany był dr Marek Mazurkiewicz wraz z zespołem. W konferencji uczestniczyli pracownicy naukowci z Niemiec i Republiki Czeskiej. Wraz z Oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach dr Bernard Linek wraz z mgr Leokadią Drożdż zorganizowali konferencję „Górny Śląsk w Polsce Ludowej (III). Wysiedlenia – emigracje – przyjazdy”.

Pracownicy Zakładu przygotowywali merytorycznie cykl prowadzonych przez prof. dr. hab. Michała Lisa i dr. hab. Piotra Pałysa otwartych wykładów naukowych pn. „Środy w Instytucie Śląskim”, nad którymi patronat medialny objęło Radio Opole. Występowali także w roli prelegentów. 16.03.2016 r. dr hab. Stanisława Sochacka, dr Monika Choroś oraz dr Bernard Linek wzięli udział w dyskusji panelowej „Przemiany nazewnicze na Śląsku w świetle nazw miejscowych”. 20.04.2016 r. prof. dr hab. Michał Lis, dr Marek Mazurkiewicz i dr hab. Piotr Pałys dyskutowali na temat „Czy Osmańczyka widzenie Polaków nadal aktualne?”. 18.05.2016 r. prof. dr hab. Bogusław Wyderka wygłosił prelekcję pt. „Tradycja zapisana w języku. O »Słowniku gwar śląskich«”, a 26.10.2016 r. dr Marek Mazurkiewicz pt. „Spór o pamięć. Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców”.

W XIV Opolskim Festiwalu Nauki uczestniczyła dr Marzena Muszyńska, która koordynowała aktywność w nim innych pracowników Instytutu. Zakład zapewnia koordynację prac w dorocznym Konkursie o nagrodę im. Jana i Wojciecha Wawrzynków na najlepszą pracę magisterską dotyczącą Śląska. Fundatorem jest rodzina patronów nagrody. Funkcję sekretarza Kapituły Nagrody pełniła mgr Leokadia Drożdż.

Wystąpienia w trakcie zebrań pracowników:

– 27.04.2016 r., mgr Leokadia Drożdż: „Kongres Polaków w Republice Czeskiej (1990–2010)”;

- 24.10.2016 r., dr Bernard Linek: „Projekt Górny Śląsk w Polsce Ludowej”;
- 23.11.2016 r., dr Zbigniew Bereszyński: „Oswajanie obcości”.

Konferencje międzynarodowe poza Polską z udziałem pracowników Zakładu:

– 11.04.2016 r., Trutnov (Czechy); organizatorzy: Česko-polská Kladská komise historiků, Miasto Trutnov; „Zasedání a kolokvium Kladské komise historiků”, referat dr. hab. Piotra Pałysa: „Okoliczności aresztowania pastora Martina Hoffmana w świetle źródeł polskiej proveniencji”;

– 22.11.2016 r., Opawa/Opava (Czechy); organizatorzy: Slezská univerzita v Opavě, Výzkumné centrum pro soudobé dějiny, historickou paměť a kulturní dějiny (1800–2000); „Státní suverenity – obsah a problémy. Mezinárodní workshop” [Suwerenność państwowa – zakres i problemy. Międzynarodowy warsztat], referat dr. hab. Piotra Pałysa: „Státní suverenity v komunistickém Polsku” [Suwerenność państwowa w komunistycznej Polsce];

– 16–17.11.2016 r., Ochranów/Herrenhut (Niemcy); konferencja pt. „Schlesien und die Oberlausitz in Geschichte und Gegenwart. Seminar für Nachwuchswissenschaftler/innen aus Polen und Deutschland”, referaty dr Agaty Haas: „Das Brieger Gesangbuch – Doskonały kancjonał polski – von 1673 als Vorbild der polnischen Literatur in Schlesien”;

– 6.12.2016 r., Budziszyn Bautzen/Budyšin (Niemcy); organizator: Instytut Serbołużycki w Budziszynie (Serbski institut/Sorbisches Institut); konferencja pt. „Sorbische Erinnerungsorte der Moderne“, referat dr. Bernarda Linka: „Założenia i realizacja projektu pt. »Leksykon mitów, symboli i bohaterów Górnego Śląska XIX i XX wieku«”.

Konferencje międzynarodowe w kraju:

– 11–12.05.2016 r., Bydgoszcz; organizator: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, konferencja pt. „Dobre i złe sąsiedztwa. Od konfliktu do współistnienia i współpracy”, referat dr. Marka Mazurkiewicza: „Czynnik pamięci w pozimnowojennych stosunkach polsko-niemieckich”;

– 24.05.2016 r., Opole; organizatorzy: Wydział Ekonomiczny Uniwersytetu Opolskiego, Fakultät Wirtschaftswissenschaften Westsächsische Hochschule Zwickau [Wydział Nauk Gospodarczych Zachodniosaksońskiej Szkoły Wyższej]; seminarium „Wirtschafts- und Sozialgeschichte Oberschlesiens: aktuelle Forschungsergebnisse“, referat dr. Bernarda Linka: „Einfluss der Migranten aus Galizien und dem Königreich Polen auf die oberschlesischen wirtschaftlichen und sozialen Verhältnisse während des Deutschen Kaiserreichs” [Wpływ migrantów

z Galicji i Królestwa Polskiego na sytuację społeczno-gospodarczą Górnego Śląska okresu cesarstwa niemieckiego];

– 21–22.6.2016 r., Olsztyn; organizator: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, konferencja pt. „Stosunki polsko-niemieckie w ćwierćwiecze później”, referat dr. Marka Mazurkiewicza: „Rola i miejsce mniejszości niemieckiej w polsko-niemieckich stosunkach politycznych w latach 1991–2016. Próba bilansu”;

– 19.10.2016 r., Opole; organizatorzy: PIN – Instytut Śląski w Opolu, Stowarzyszenie Instytut Śląski w Opolu, konferencja pt. „Miasta górnośląskie. Kulturowe zderzenie państwa z regionem”, referaty wygłosili: dr Monika Choroś: „Odra w nazewnictwie miejskim Górnego Śląska”; dr Ewa Dawidejt-Drobek wraz z Wiesławem Drobkiem (Politechnika Opolska): „Pamięć a przestrzeń publiczna na przykładzie wybranych miast Górnego Śląska”; mgr Leokadia Drożdż: „Olza w krajobrazie nazewniczym miast górnośląskich”; ks. prof. dr hab. Andrzej Hanich: „Język duszpasterstwa w miastach Śląska Opolskiego”; dr Bernard Linek: „Zabrze//Hindenburg – miasto graniczne (1922–1945)”; prof. dr hab. Michał Lis: „Rola państwa w ewolucji kulturalnej miast górnośląskich”; dr hab. Piotr Pałys: „Opole 1945 – rok pierwszy”; dr hab. Stanisława Sochacka: „Nazwy ogrodów działkowych w przestrzeni miast górnośląskich”;

– 26–28.10.2016 r., Kamień Śląski; organizator: Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej w Opolu–Gliwicach, XXI Seminarium Śląskie pt. „Migracje i uchodźstwo w doświadczeniach śląskich, polsko-niemieckich i europejskich”, referat dr. Marka Mazurkiewicza: „Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców w pozimnowojennych relacjach polsko-niemieckich”;

– 27–28.10.2016 r., Wrocław; organizatorzy: Uniwersytet Wrocławski – Instytut Pedagogiki, Zakład Edukacji Międzykulturowej i Badań nad Wsparciem Społecznym, X Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wymiary antagonizowania się kultur we współczesnej Europie – narodowe, etniczne i wyznaniowe konotacje akulturacji, socjalizacji i edukacji”, referat dr Ewy Dawidejt-Drobek i Wiesława Drobka (Politechnika Opolska): „Upamiętnienia bohaterów i ofiar w kontekście różnych pamięci kulturowych i polityk partyjno-rządowych na pograniczu polsko-czeskim”;

– 17–18.11.2016 r., Poznań; organizator: Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polsko-Niemieckie Seminarium Naukowe, Dom Otwarty/Dom Zamknięty? Europa Środkowo-Wschodnia w XX/XXI wieku. Edycja VI pt. „Ziemie Odzyskane – na nowo”, referat dr. Marka Mazurkiewicza: „Polskie Ziemie Zachodnie i Północne w optyce organizacji niemieckich wysiedlonych”.

Konferencje krajowe:

– 6–7.04.2016 r., Opole; organizator: Instytut Języka Polskiego i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Opolskiego, konferencja pt. „Kulturowo-językowy obraz Śląska”, referaty wygłosili: dr Monika Choroś: „Odra w krajobrazie nazewniczym Górnego Śląska i Moraw”; dr Agata Haas: „Pieśni pogrzebne w Doskonałym kancyonale polskim z 1673 roku”; dr Marzena Muszyńska: „Leksyka pszczelarska w gwarach Śląska”; dr hab. Stanisława Sochacka: „Obraz społeczności i kultury wiejskiej w historycznych nazwach terenowych Śląska”; prof. dr hab. Bogusław Wyderka: „Gwara jako tworzywo współczesnej literatury śląskiej”;

– 13–15.04.2016 r., Katowice; organizator: Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, Kongres historyków języka, dr Agata Haas czynnie brała udział w obradach sekcji C, która dotyczyła historii języka polskiego oraz pracy z rękopisami i starodrukami;

– 8.06.2016 r., Katowice; organizatorzy: Instytut Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej, Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Śląskiego, Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie im. Wilhelma Szewczyka, konferencja pt. „Wilhelm Szewczyk (1916–1991). W stulecie urodzin”, referat prof. dr. hab. Michała Lisa: „Wilhelma Szewczyka Śląsk Opolski (w myśli i czynach)”;

– 17–18.06.2016 r., Bolesławiec; organizatorzy: Pracownia Atlasu Historycznego Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Bolesławcu, Bolesławiecki Ośrodek Kultury – Międzynarodowe Centrum Ceramiki, konferencja pt. „Bolesławianie – nie przybyli znikąd. Wokół krajobrazu osadniczego Dolnego Śląska”, referat dr. hab. Piotra Pałysa: „Próby rewitalizacji w województwie dolnośląskim etnikum serbołużycznego”;

– 26.09.2016 r., Kraków; organizator: Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie, XX Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna, referat dr hab. Stanisławy Sochackiej: „Warsztat językoznawczy Profesora Henryka Borka na tle naukowego etosu pracy, wystąpienie jubileuszowe w trzydziestą rocznicę śmierci”;

– 26.09.2016 r., Wrocław; organizatorzy: Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, Pracownia Atlasu Historycznego Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu, konferencja pt. „Śląska przestrzeń. Krajobraz wyobrażony–pamięć–tożsamość. VII Spotkania dolnośląskie”, referaty wygłosili: dr Bernard Linek: „Gdzie leży Górny Śląsk?”

Wokół kulturowych znaczeń nazw regionu w XX wieku” oraz dr hab. Piotr Pałys: „Elementy czeskie w dwudziestowiecznym krajobrazie narodowościowym Śląska”;

– 7–8.10.2016 r., Katowice; organizatorzy: Instytut Filologii Germańskiej i Słowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie im. Wilhelma Szewczyka, Biblioteka Śląska, konferencja pt. „Polsko-łużycko-niemieckie kontakty kulturalne”, referat dr. hab. Piotra Pałysa: „Jurij Brëzan jako organizator brygad pracy Serbskiej młodzieży w Jugosławii (1946–1948)”;

– 18–19.10.2016 r., Łódź; organizatorzy: Uniwersytet Łódzki, PAN Oddział w Łodzi, konferencja pt. „Gwara i jej wartość komunikacyjna, kulturowa i społeczna”, referat prof. dr. hab. Bogusława Wyderki: „Stylizacja gwarowa? Problem definicyjny”;

– 28.10.2016 r., Katowice; organizatorzy: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Stowarzyszenie Instytut Śląski, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach, konferencja pt. „Górny Śląsk w Polsce Ludowej (III). Wysiedlenia – emigracje – przyjazdy”, referaty wygłosili: dr Zbigniew Bereszyński: „Wyjazdy z województwa opolskiego w drugiej połowie lat 80.”; dr Bernard Linek: „Wysiedlenie ludności niemieckiej / początki akcji łączenia rodzin”; ks. prof. dr hab. Andrzej Hanich: „Usuwanie siostr i księży ze Śląska Opolskiego w latach 1952–1954”; dr hab. Piotr Pałys: „Zapomniana mniejszość: Morawianie na Górnym Śląsku po 1945 roku i ich migracje”. Mgr Leokadia Drożdż pełniła funkcję sekretarza konferencji;

– 8–9.11.2016 r., Opole; organizatorzy: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Muzeum Śląskie w Görlitz, Uniwersytet w Ostrawie, konferencja pt. „Colloquium Opole 2016. Polacy, Czesi, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji”, moderatorzy poszczególnych paneli: prof. dr hab. Michał Lis oraz dr hab. Piotr Pałys;

– 17–18.11.2016 r., Opole; organizatorzy: Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, Stowarzyszenie Polsko-Serbołużyckie Pro Lusatia, Muzeum Uniwersytetu Opolskiego, Muzeum Śląska Opolskiego, Urząd Miasta Opola, Urząd Miejski w Namysłowie, konferencja pt. „Biografistyka w perspektywie interdyscyplinarnej. Sorabistyka, galicjana, gospodarka”, referat dr. hab. Piotra Pałysa: „Dwudziestowieczne koncepcje wolnych Łużyc”;

– 24.11.2016 r.; Opole; organizatorzy: Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach, konferencja pt. „Referendum ludowe w 1946 r. i wybory do Sejmu Ustawodawczego w 1947 r. na Górnym Śląsku”, referaty wygłosili: dr Zbigniew Bereszyński: „Referendum Ludowe w 1946 r. oraz wybory do Sejmu Ustawodawczego w 1947 w zachodnich

powiatach województwa śląskiego w świetle materiałów aparatu bezpieczeństwa”; dr hab. Piotr Pałys: „Postawa Serbołużyczan wobec wyborów do Landtagu Saksonii i referendum w 1946 r.”;

– 1–2.12.2016 r., Warszawa; organizatorzy: Uniwersytet Warszawski – Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Zakład Geografii Turyzmu i Rekreacji, III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Przestrzeń i turystyka – metodologia i konteksty”, referat dr Ewy Dawidejt-Drobek i Wiesława Drobka (Politechnika Opolska): „Turystyka i przestrzeń w kontekście pamięci kulturowej (na przykładzie powiatów nyskiego i prudnickiego)”.

Konferencje popularnonaukowe:

– 18.10.2016 r., Góra św. Anny; organizatorzy: Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Czynu Powstańczego, panel poświęcony dziejom Domu Polskiego na Górze św. Anny, wystąpienie prof. dr. hab. Michała Lisa: „Zjazd Polaków na Górze św. Anny w 1936 r.”;

– 4.11.2016 r., Opole; organizator: Archiwum Państwowe w Opolu, konferencja pt. „Stefan Oswald Popiołek – archiwista, naukowiec, społecznik”, referat prof. dr. hab. Michała Lisa: „Stefan Oswald Popiołek – pracownik naukowy”;

– 19.12.2016 r., Namysłów; organizatorzy: Urząd Miejski w Namysłowie, Uniwersytet Opolski, Stowarzyszenie Polsko-Serbołużyckie Pro Lusatia, konferencja pt. „Śladami pamięci prof. Leszka Kuberskiego, referat dr. hab. Piotra Pałysa: „Dlaczego Łużyce w Namysłowie? Badania serbołużyckie Jana Skali i Leszka Kuberskiego”.

Inne formy popularyzacji wiedzy:

– 16.03.2016 r., Warszawa, Archiwum Akt Nowych; organizator: Oddział Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w Warszawie, na zebraniu oddziału dr hab. Piotr Pałys przedstawił referat: „Serbołużyzanie, ich archiwalia i archiwa”;

– 5.04.2016 r., Opole, organizatorzy: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smolki, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, promocja „Leksykonu mitów, symboli i bohaterów Górnego Śląska XIX i XX wieku” z udziałem dr. Bernarda Linka i dr. hab. Piotra Pałysa;

– 11.04.2016 r., Berlin (Niemcy); organizator: Centrum Badań Historycznych Polskiej Akademii Nauk w Berlinie, seminarium z cyklu „Klaus Zernack Colloquium” zatytułowane: „Miejsca pamięci Górnego Śląska? Próba uporządkowania mitów, symboli i bohaterów Górnego Śląska w XIX i XX wieku” z udziałem dr. Bernarda Linka;

– 13.04.2016 r., Opole, Biblioteka Caritas im. J. v. Eichendorffa; organizatorzy: Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, spotkanie dyskusyjne pt. „Górny Śląsk po roku 1945 – jeden region, wiele historii”, dr Marek Mazurkiewicz zaprezentował książkę pt. „Spór o pamięć. Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców w pozimnowojennych relacjach polsko-niemieckich i czesko-niemieckich”;

– 9.05.2016 r., Trewir/Trier (Niemcy), Volkshochschule; organizatorzy: Biuro Województwa Opolskiego w Moguncji, Towarzystwo Niemiecko-Polskie z siedzibą w Trewirze, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, dr Marek Mazurkiewicz wziął udział w spotkaniu dyskusyjnym pt. „Polsko-niemiecki traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy – od konfrontacji do wzajemnego zrozumienia” [Der Deutsch-Polnischer Vertrag über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusammenarbeit und der Weg vom gegeneinander zum miteinander] w ramach Tygodnia Europejskiego 2016 w Nadrenii-Palatynacie, połączonym z prezentacją książki pt. „Spór o pamięć. Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców w pozimnowojennych relacjach polsko-niemieckich i czesko-niemieckich”;

– 25.05.2016 r., Budziszyn Bautzen/Budyšin (Niemcy); posiedzenie Wydziału Kulturoznawstwa Instytutu Serbołużyskiego [Posiedzenie wotryjada Kulturne wědomosće Serbskeho instituta], referat dr. hab. Piotra Pałysa: „Juhosłowjanska a Serbia”;

– 28.05.2016 r., Grodziec, siedziba Stowarzyszenia „Nasz Grodziec”; organizatorzy: Stowarzyszenie „Nasz Grodziec”, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, wykład dr. Marka Mazurkiewicza pt. „Spór o pamięć. Powojenna wymiana ludności w polskiej i niemieckiej pamięci”, połączony z prezentacją książki „Spór o pamięć. Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców w pozimnowojennych relacjach polsko-niemieckich i czesko-niemieckich”;

– 29.08.2016 r., Opole, Miejska Biblioteka Publiczna; organizatorzy: Polskie Stowarzyszenie Krajoznawców w Opolu i Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, wykład dr. Marka Mazurkiewicza pt. „Spór o pamięć. Powojenne wysiedlenia Niemców w polskiej, czeskiej i niemieckiej pamięci”, połączony z prezentacją książki „Spór o pamięć. Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców w pozimnowojennych relacjach polsko-niemieckich i czesko-niemieckich”;

– 22.09.2016 r., Warszawa; posiedzenie Sekcji Onomastycznej Komitetu Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk, dr hab. Stanisława Sochacka

zaprezentowała działalność Pracowni Onomastycznej Instytutu Śląskiego w Opolu (publikacje, referaty, plany na przyszłość);

– 13.10.2016 r., Czeski Cieszyn/Český Těšín (Czechy); Diakonijny Ośrodek Kształcenia; dr Bernard Linek zaprezentował „Leksykon mitów, symboli i bohaterów Górnego Śląska XIX i XX wieku”;

– 26.10.2016 r., Wrocław; mgr Leokadia Drożdż wzięła udział w I Kongresie Czechoznawstwa Polskiego;

– 7.12.2016 r., Opole, Uniwersytet Opolski; dr hab. Stanisława Sochacka wystąpiła na spotkaniu naukowym poświęconym prof. Henrykowi Borkowi;

– dr Bernard Linek był konsultantem historycznym oraz autorem wstępu do katalogu wystawy „Sąsiedzi. O wschodniej granicy Śląska”.

Kształcenie kadr naukowych:

– prof. dr hab. Bogusław Wyderka był promotorem rozprawy doktorskiej Agaty Haas;

– ks. prof. dr hab. Andrzej Hanich sprawuje opiekę naukową nad jednym przewodem habilitacyjnym oraz jedną rozprawą doktorską.

Członkostwo w towarzystwach, organizacjach i instytucjach naukowych:

– dr Bernard Linek jest członkiem międzynarodowej organizacji naukowej Kommission für die Geschichte der Deutschen in Polen, a dr hab. Piotr Pałys – towarzystwa naukowego Maćica Serbska vědomostne towarstvo/wědomostne towaristwo/wissenschaftliche Gesellschaft. Mgr Leokadia Drożdż i dr hab. Piotr Pałys są członkami Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego;

– dr hab. Piotr Pałys jest członkiem Rady Naukowej Międzynarodowego Centrum Studiów Śląskich (Wrocław, Opawa, Opole, Katowice).

Pracownicy Zakładu są członkami rad naukowych w kraju: Rady Głównej Instytutów Badawczych IX kadencji oraz Zespołu ds. Polityki Historycznej przy Narodowym Centrum Kultury (ks. prof. dr hab. Andrzej Hanich), Grupy Roboczej Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej (dr Bernard Linek), Rady Naukowej Muzeum Czynu Powstańczego na Górze św. Anny oraz Rady Naukowej Muzeum Śląska Opolskiego (prof. dr hab. Michał Lis), Komisji Onomastycznej PAN (dr hab. Stanisława Sochacka), Komisji Historycznej PAN Oddziału Katowickiego (prof. dr hab. Michał Lis), Polskiego Towarzystwa Językoznawczego (dr Marzena Muszyńska).

Pracownicy Zakładu pełnią także funkcje w periodykach naukowych: „Górnośląskich Studiach Socjologicznych. Seria Nowa”, Uniwersytet Śląski (Rada Naukowa – prof. dr hab. Michał Lis); „Pro Lusatia. Opolskich Studiach Łużycoznawczych” (red. naczelny – dr hab. Piotr Pałys; Rada Naukowa – ks. prof. dr hab. An-

drzej Hanich, prof. dr hab. Michał Lis; członek zespołu recenzenckiego – dr Bernard Linek); „Studiach Śląskich” (red. naczelny – dr Bernard Linek; sekretarz redakcji – dr hab. Piotr Pałys; redaktor językowy – dr Agata Haas; Rada Redakcyjna – ks. prof. dr hab. Andrzej Hanich, dr hab. Stanisława Sochacka; Komitet Redakcyjny – prof. dr hab. Michał Lis, prof. dr hab. Bogusław Wyderka – członkowie); „Roczniku Ziemi Zachodnich” (członek Rady Naukowej – dr hab. Piotr Pałys); „Roczniku Polsko-Niemieckim” (członek zespołu recenzenckiego – dr Bernard Linek); „Szkicach Archiwalno-Historycznych” (członek zespołu recenzenckiego – dr Bernard Linek); „Zeszytach Łużyckich” (członek zespołu recenzenckiego – dr hab. Piotr Pałys); „Onomastice” (członek zespołu recenzenckiego – dr hab. Stanisława Sochacka).

Ekspertyzy i opinie:

– dr Monika Choroś przygotowała na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego recenzję pracy zgłoszonej do VIII edycji konkursu „Innowator Mazowsza”;

– dr hab. Stanisława Sochacka, recenzja raportu końcowego grantu dla Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki; opinia o dodatkowych nazwach miejscowości w języku mniejszości narodowych w gminie Zawadzkie dla miejscowości Kielcza i Żędowice na zlecenie burmistrza gminy Zawadzkie;

– dr hab. Piotr Pałys, recenzja wydawnicza pracy Mariusza Patelskiego pt. „Protesty czerwcowe 1976 r. w województwie opolskim. Zapomniany strajk w ZEM Namysłów”, Wydawnictwo Namislavia.

Staże i wyjazdy naukowe:

– 16–27.05.2016 r. (Budiszyn Bautzen/Budyšin); dr hab. Piotr Pałys, instytucja goszcząca: Instytut Serbołużycki (Serbski institut).

Nagrody i wyróżnienia:

– dr Bernard Linek wyróżniony został wspólnie z dr. Andrzejem Michalczykiem Nagrodą Arthura Kronthala za „Leksykon mitów, symboli i bohaterów Górnego Śląska XIX i XX wieku”, przyznaną przez Komisję Historii Niemców w Polsce dla najlepszej publikacji z obszaru działalności Komisji.

Piotr Pałys

5. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU BADAŃ REGIONALNYCH I LOKALNYCH W 2016 ROKU

W 2016 r. skład osobowy Zakładu Badań Regionalnych i Lokalnych zmniejszył się z dziewięciu do siedmiu osób. W dniu 24.11.2016 r. po długiej chorobie odeszła dr Danuta Berlińska, wieloletni pracownik Instytutu Śląskiego, specjalizująca się w problematyce mniejszości narodowych oraz socjologii narodu. Z kolei dr inż. Katarzyna Widera zakończyła swą pracę w dniu 30.09.2016 r. W 2016 r. w Zakładzie miały miejsce dwa awanse naukowe. W marcu 2016 r. dr Brygida Solga uzyskiwała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ekonomicznych, a w czerwcu tego roku została zatrudniona na stanowisku profesora PIN-IŚ. Również w czerwcu 2016 r. dr Joanna Dybowska uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ekonomicznych, a od listopada tego roku jest zatrudniona na stanowisku profesora. Ponadto mgr Magdalena Moj została zatrudniona na stanowisku asystenta. Tym samym w grudniu 2016 r. w Zakładzie zatrudnionych było czterech profesorów, jeden asystent i dwóch pracowników badawczo-technicznych.

W konsekwencji zmian personalnych i zakończenia niektórych tematów badawczych nieznacznie modyfikacji uległy zadania naukowe pracowników. W dalszym ciągu były one skupione wokół dwóch głównych zagadnień, tj. roli i miejsca Śląska w tworzeniu europejskiej gospodarki i społeczeństwa, jak również procesów przekształceń struktur administracyjnych, ludnościowych i gospodarczych Śląska oraz innych Ziem Nadodrza w aspekcie procesów integracyjnych z Unią Europejską. W kontekście szczegółowym dotyczyły natomiast następujących zagadnień (zgodnie z Planem Pracy PIN – Instytutu Śląskiego na 2016 r.):

- polityki migracyjnej Polski oraz jej regionalnego wymiaru (B. Solga),
- działań poświęconych kapitałowi ludzkiemu w ramach europejskiego systemu finansowania w kontekście tworzenia i wzmacniania więzi w społecznościach lokalnych. Studium wybranych przypadków w województwie opolskim (R. Wieczorek),
- rozwoju demograficznego Śląska Opolskiego w świetle nowej prognozy demograficznej GUS (R. Rauziński, K. Szczygielski),
- prekariatu na Opolszczyźnie. Nowe klasy społeczne i ich globalne przejawy (P. Solga),
- depopulacji w przekroju regionalnym województwa opolskiego w latach 1978–2011 (J. Dybowska),

– procesów semiurbanizacyjnych w województwie opolskim w ujęciu społeczno-demograficznym w latach 1995–2013 (M. Moj).

W 2016 r. pracownicy Zakładu opublikowali łącznie trzydzieści różnych pozycji naukowych (artykułów, monografii i ekspertyz), następnych dwanaście zostało przyjętych do druku. Łącznie powstało czterdzieści publikacji. Wśród nich pracownicy Zakładu opublikowali jedną monografię pt. „Z przeszłości demograficznej Krasiejowa. Analiza w świetle zapisów metrykalnych z lat 1867–1906” autorstwa Magdaleny Moj, byli współredaktorami dwóch kolejnych publikacji, tj. „Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 r.” pod red. Roberta Rauzińskiego i Brygidy Solgi oraz „Colloquium Opole 2015. Pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie” pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka i Magdaleny Moj. Byli również autorami ośmiu artykułów w czasopismach znajdujących się na liście „B” MNiSW.

Obok aktywności publikacyjnej pracownicy uczestniczyli w szeregu konferencji i spotkań naukowych. Łącznie wzięli udział w dwudziestu trzech takich spotkaniach, w tym w czterech konferencjach międzynarodowych. Były to m.in.:

– V Ogólnopolska Konferencja pt. „Europa w obliczu wielkich migracji. Nowe wyzwania społeczne, kulturowe i polityczne”, Poznań, 26–28.09.2016 r., Komitet Badań nad Migracjami PAN, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Zachodni, referat: J. Dybowska, „Międzynarodowe migracje w Europie i Unii Europejskiej w świetle koncepcji migracji zastępczych”;

– XV Międzynarodowa Konferencja pt. „Borderlands of nations, nations of borderland”, Żłotniki–Bautzen, 14–16.09.2016 r., PIN – Instytut Śląski w Opolu, Uniwersytet Łódzki, referat: K. Heffner, B. Solga, „Depopulation and migration problems in the minorities regions in Poland”;

– Konferencja pt. „Krajowy Fundusz Szkoleniowy a rozwój kadr przedsiębiorstw w województwie opolskim”, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Turawa, 26.10.2016 r., referat: J. Dybowska, R. Wieczorek, B. Solga, „Diagnoza i efektywność Krajowego Funduszu Szkoleniowego w województwie opolskim. Prezentacja wyników badań”;

– Konferencja pt. „Schlesien und die Oberlausitz in Geschichte und Gegenwart“, Herrenhut (Niemcy), 16–17.11.2016 r., referat: M. Moj, „Die historische Demographie – Alltagsleben in Oberschlesien im 19. Jh auf Beispiel Krascheow (Krasiejów)”;

– Konferencja Międzynarodowa „Colloquium Opole 2016” pt. „Polska, Czechy, Niemcy wobec wyzwań migracji i integracji”, Opole, 8–9.11.2016 r., PIN – Instytut Śląski w Opolu, Schlesisches Museum zu Görlitz, Universitas

Ostraviensis, referat: J. Dybowska, K. Szczygielski, „Polska, Niemcy i Czechy we współczesnych migracjach międzynarodowych”;

– V Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu „Spotkania z Demografią” pt. „Szanse i wyzwania rozwoju regionalnego w kontekście zmian demograficznych Europy”, Zielona Góra, 22–23.11.2016 r., referat: M. Moj, „Czynniki determinujące decyzję o osiedleniu się na obszarach wiejskich w świetle badań własnych”.

Pracownicy Zakładu jako prelegenci oraz organizatorzy aktywnie uczestniczyli także w cyklicznych spotkaniach naukowych „Środy w Instytucie Śląskim”:

– R. Rauziński, K. Heffner, D. Berlińska, B. Solga, „Czy Opolszczyzna potrzebuje polityki migracyjnej?” (17.02.2016 r.);

– R. Rauziński, K. Heffner, „Demografia w służbie regionu opolskiego. Wykład połączony z Jubileuszem 70-tych urodzin prof. dra hab. Kazimierza Szczygielskiego” (23.11.2016 r.);

– Spotkanie o charakterze wspomnieniowym poświęcone dr Danucie Berlińskiej (14.12.2016 r.).

W 2016 r. pracownicy Zakładu uczestniczyli w następujących projektach badawczych:

– D. Berlińska, M. Moj, P. Solga, K. Widera, R. Wieczorek, „Badanie potrzeb mieszkańców gmin: Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Prószków, Turawa w kontekście procesu zmiany granic administracyjnych miasta Opola”. Badania i ekspertyza wykonane na zlecenie Miasta Opole;

– J. Dybowska, M. Moj, B. Solga, P. Solga, K. Szczygielski, K. Widera, R. Wieczorek, „Badanie efektywności Krajowego Funduszu Szkoleniowego w województwie opolskim”. Badania i raport przygotowane na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu;

– „Polityka państwa polskiego wobec Śląska Opolskiego (1945–2015)” (J. Dybowska, M. Moj, R. Rauziński, B. Solga, P. Solga, K. Szczygielski, R. Wieczorek), artykuły, ekspertyzy, opracowania tekstów źródłowych i kopii digitalnych fotografii wraz z opracowaniem w ramach projektu realizowanego na zlecenie Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”.

Pracownicy Zakładu w dalszym ciągu byli członkami i ekspertami w wielu instytucjach naukowych oraz gremiach krajowych i regionalnych, w tym m.in.:

– Rządowej Radzie Ludnościowej (prof. dr hab. R. Rauziński, dr hab. K. Szczygielski, prof. PIN-IŚ);

– Ministerstwie Obrony Narodowej (prof. dr hab. R. Rauziński);

– Komitecie Badań nad Migracjami PAN (dr hab. B. Solga, prof. PIN-IŚ);

- Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN (dr hab. B. Solga, prof. PIN-ÍS);
- European Association for Population Studies (dr hab. J. Dybowska, prof. PIN-ÍS);
- Polskim Towarzystwie Demograficznym (dr hab. K. Szczygieski, prof. PIN-ÍS);
- Towarzystwie Urbanistów Polskich (dr hab. K. Szczygieski, prof. PIN-ÍS);
- Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia w Opolu (prof. dr hab. R. Rauziński, dr hab. B. Solga, prof. PIN-ÍS);
- Radzie Programowej Fundacji GóraŹdze „Aktywni w Regionie” (dr hab. K. Szczygieski, prof. PIN-ÍS).

NaleŹy zwróció uwagę na aktywność organizacyjną pracowników Zakładu. Podobnie jak w roku poprzednim, dr hab. Brygida Solga jako sekretarz Stowarzyszenia Instytut Śląski aktywnie uczestniczyła w pracach statutowych Stowarzyszenia, mgr Magdalena Moj łączyła pracę naukową z funkcją pełnomocnika dyrektora ds. sprzedaŹy i kolportaŹu, mgr Piotr Solga z funkcją pełnomocnika dyrektora ds. promocji i obsłuŹy multimedialnej, a mgr Robert Wieczorek – pełnomocnika dyrektora ds. wydawniczych. Pracownicy Zakładu brali ponadto czynny udział w wydarzeniach mających na celu upowszechnienie wiedzy i wyników badań naukowych oraz w innych inicjatywach naukowych, w tym m.in. w I Kiermaszu Książki Historycznej w Opolu (M. Moj), pracach Kapituły Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego „Professor Opoliensis” (J. Dybowska), prowadzeniu szkolenia pt. „Diagnoza i efektywność rezultatów wsparcia ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego w województwie opolskim” na zaproszenie Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie (B. Solga).

Brygida Solga

6. SPRAWOZDANIE Z PRACY BIBLIOTEKI W ROKU 2016

I. Gromadzenie i opracowanie zbiorów

1. Wydawnictwa zwarte

Stan księgozbioru w dniu 31.12.2015 r. – 58 140 wol.

W 2016 r. przybyło 325 wol.

Wykreślono z inwentarza 1 wol.

Stan w dniu 31.12.2016 r. – 58 464 wol.

Przybytki książek według sposobu nabycia:

Ogółem – 325 wol., w tym kupno – 54 wol., wymiana – 107 wol. (w tym 32 z zagranicy), dary – 164 wol.

Wartość książek: zakupionych – 2061,85 zł, otrzymanych w ramach wymiany – 2895,57 zł oraz darów – 3330,04 zł.

2. Czasopisma

Stan w dniu 31.12.2015 r. – 22 635 wol.

W 2016 r. przybyło 188 wol.

Wykreślono z inwentarza 0 wol.

Stan w dniu 31.12.2016 r. – 22 823 wol.

W 2016 r. biblioteka otrzymała 83 tytuły czasopism bieżących (w tym 22 zagraniczne).

Czasopisma według sposobu nabycia:

Ogółem – 83 tytuły, z tego kupno – 1, dary – 29 (w tym 7 zagranicznych), wymiana – 53 (w tym 15 zagranicznych).

Na prenumeratę i zakup czasopism wydano 320,00 zł.

Wartość czasopism otrzymanych w darze wyniosła 1080,90 zł (w tym z zagranicy 277,00 zł) oraz w ramach wymiany – 5946,67 zł (w tym 996,00 zł z zagranicy).

3. Zbiory specjalne

a. Kartografia

Stan w dniu 31.12.2016 r. – 754 mapy oraz 118 map rękopiśmienne.

b. Rękopisy

Stan w dniu 31.12.2016 r. – 7276 teczek.

- c. Ikonografia
Stan w dniu 31.12.2016 r. – 3942 pozycje fotografii oraz 365 pozycji (1462 klatki) negatywów.
- d. Mikrofilmy
Stan w dniu 31.12.2016 r. – 386 zwojów.
- e. Dokumenty elektroniczne
Stan w dniu 31.12.2016 r. – 104 sztuki.

II. Udostępnianie

1. Czytelnicy
Z biblioteki korzystało 19 pracowników PIN – Instytutu Śląskiego oraz 49 osób spoza Instytutu.
2. Wypożyczalnia miejscowa
Wypożyczono 97 wol. wydawnictw zwartych i czasopism.
3. Czytelnia
Czytelnia była czynna dla pracowników PIN – Instytutu Śląskiego przez cztery dni w tygodniu do 31.10.2016 r., od 1.11.2016 r. przez pięć dni w tygodniu, a dla osób z zewnątrz przez dwa dni w tygodniu. Zarejestrowano 405 odwiedzin w czytelni, gdzie udostępniono 732 wol. wydawnictw zwartych, 477 jednostek czasopism bieżących oraz 168 wol. jednostek zbiorów specjalnych (rękopisy, mapy i mikrofilmy).
4. Wypożyczalnia międzybiblioteczna
Sprowadzono 5 wol. wydawnictw zwartych dla pracowników PIN – Instytutu Śląskiego.
5. Pracownicy Instytutu wykonali w czytelni 870 odbitek kserograficznych.

III. Wymiana

Biblioteka przekazała w ramach wymiany 249 wol. wydawnictw zwartych (w tym 64 dla odbiorców zagranicznych) oraz wydawnictwa ciągłe – 41 wol. (w tym 14 dla odbiorców zagranicznych).

Wartość przekazanych wydawnictw – 7833,00 zł.

IV. Opracowanie, informacja

1. Na bieżąco udzielano informacji bibliograficznych i bibliotecznych (w tym 25 telefonicznych) oraz odpisywano na e-maile czytelników.
2. Gromadzono materiały do bibliografii publikacji pracowników PIN – Instytutu Śląskiego w 2016 r.

3. Prowadzono na bieżąco katalog komputerowy w systemie SOWA 1.

V. Sprawy inne

1. Dla Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” realizującego Program Badawczy dla Ziemi Zachodnich i Północnych przygotowano następujące tematy:
 - Tematyka odrzańska w Zbiorach Specjalnych Biblioteki PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu – bibliografia rozumowana;
 - Historia Instytutu Śląskiego w Opolu i ludzie Instytutu w ikonografii Biblioteki PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu;
 - Mniejszość niemiecka w zbiorach Biblioteki PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu – bibliografia rozumowana.
2. Wirtualna Biblioteka Nauki to projekt realizowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w ramach którego pracownicy PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu mogą korzystać z następujących baz: Elsevier, Springer, Web of Science.
3. Książki i czasopisma pozyskane drogą zakupu zostały sfinansowane częściowo ze środków PIN–IS oraz z dotacji celowej dla młodych naukowców na mocy decyzji MNiSW Nr 5747/E-31/M/2016.
4. Za sprzedane karty biblioteczne oraz wykonane kserokopie i skany materiałów bibliotecznych uzyskano ogółem 170,12 zł.
5. Na bieżąco prowadzono ekspozycję nowości książkowych.

VI. Sprawy personalne

W 2016 r. w bibliotece zatrudniona była mgr Ewa Golec – do 31.10.2016 r. na 3/4 etatu, od 1.11.2016 r. na pełen etat.

Ewa Golec

7. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA W 2016 ROKU

W 2016 r. opublikowano 11 pozycji o łącznej objętości 170,20 ark. wyd., których nakład wyniósł w sumie 2 tys. egzemplarzy.

Lp.	Imię i nazwisko	Tytuł	objętość (ark. wyd.)	Nakład (w tys. egz.)
1	(red.) Marek Mazurkiewicz, Annemarie Franke, Tadeusz Siwek, Magdalena Moj	„Colloquium Opole 2015. Pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie”	16,50	0,2
2	(red.) Adam Dziurok, Bernard Linek	„Górny Śląsk w Polsce Ludowej, t. 1, Przełomy i zwroty”	15,50	0,5
3	(red.) Robert Rauziński, Brygida Solga	„Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 r.”	12,00	0,15
4	Piotr Pałys	„Kwestia żytawska 1945–1949. Na skrzyżowaniu interesów czeskich, niemieckich, rosyjskich, serbołużyckich i polskich”	8,00	0,1
5	Michał Lis	„Mniejszość Niemiecka na Śląsku Opolskim 1989–2014. Z bagażem doświadczeń w realiach współczesności” (wydanie drugie)	13,50	0,1
6	(red.) Bernard Linek	„Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku. Sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016”	4,00	0,1
7	(red.) Stanisława Sochacka	„Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska”, tom LXVII, Suplement A–Ż	26,00	0,2
8	(red.) Bogusław Wyderka	„Słownik Gwar Śląskich”, t. XV (KLA-CZA–KRAWATKA)	35,20	0,2
9	(red.) Bernard Linek	„Studia Śląskie”, t. 78	16,00	0,15
10	(red.) Bernard Linek	„Studia Śląskie”, t. 79	16,00	0,15
11	Magdalena Moj	„Z przeszłości demograficznej Krasiejowa. Analiza w świetle zapisów metrykalnych”	7,50	0,15
		RAZEM	170,20	2,00

Nad przebiegiem prac związanych z wydawaniem i rozpowszechnianiem książek czuwała Komisja Konkursowa ds. wydawniczych pod przewodnictwem dr. Bernarda Linka, a od 3.10.2016 r. pod przewodnictwem dr. hab. Piotra Pałysa. W skład komisji wchodzi także: dr hab. Brygida Solga i mgr Magdalena Moj – pełnomocnik dyrektora ds. sprzedaży i kolportażu (sekretarz komisji) oraz mgr Robert Wieczorek – pełnomocnik dyrektora ds. wydawniczych PIN–IŚ. W 2016 r. komisja zebrała się czternastokrotnie. Podczas obrad podejmowano decyzje i rekomendacje związane z inicjowaniem i rozstrzyganiem zapytań ofertowych dotyczących publikacji PIN–IŚ. Dyskutowane były także sprawy związane z rozpowszechnianiem wydanych publikacji oraz planów wydawniczych. Wstępnie na 2017 r. zaplanowano wydanie sześciu kolejnych pozycji pod szyldem Instytutu.

Robert Wieczorek

8. SPRZEDAŻ PUBLIKACJI W 2016 ROKU

W 2016 r. sprzedano łącznie 1657 publikacji, o 286 więcej niż w roku ubiegłym. Najczęściej kupowano:

Lp.	Tytuł publikacji	Autor/redaktor	Sprzedanych egz.	Cena 1 egz. w zł
1	„Leksykon mitów, symboli i bohaterów Górnego Śląska w XIX i XX w.”	pod red. Bernarda Linka i Andrzeja Michalczyka	265	55,00
2	„Słownik nazw miejscowych Śląska. Polsko-niemiecki i niemiecko-polski”	Monika Choroś, Łucja Jarczak, Stanisława Sochacka	173	48,00
3	„Powstania śląskie i plebiscyt ze współczesnej perspektywy”	Michał Lis	102	18,00
4	„Słownik gwar śląskich” t. 14	pod red. Bogusława Wyderki	88	35,00
5	„Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 r.”	pod red. nauk. Brygidy Solgi i Roberta Rauzińskiego	68	18,00
6	„Nazwy ulic w Nysie w kontekście pamięci kulturowej”	Ewa Dawidejt-Drobnik	66	18,00
7	„Słownik gwar śląskich” t. 15	pod red. Bogusława Wyderki	50	35,00

Oprac. Krystyna Klimek, Magdalena Moj

Sprzedaż w poszczególnych miesiącach

Miesiąc Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
2014	30	30	48	160	40	36	66	42	88	125	43	30	738
2015	27	56	36	66	44	66	85	100	238	185	342	126	1371
2016	120	228	337	234	204	180	67	46	42	82	63	54	1657

Oprac. Krystyna Klimek, Magdalena Moj

W pierwszym półroczu 2016 r. znacząco wzrosła sprzedaż publikacji PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu. Najwięcej książek kupowano w marcu (337 szt.),

kwietniu (234 szt.) i lutym (228 szt.), a najmniej we wrześniu (42 szt.), w sierpniu (46 szt.) i grudniu (54 szt.). Sprzedaż wyniosła 38 249,47 zł.

Rozchody publikacji w 2016 roku

2016 r.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
Wymiana biblioteczna	0	20	0	0	262	0	58	57	0	0	40	0	437
Biblioteka PIN-IŚ	0	21	0	3	0	6	6	0	0	3	3	0	42
Egz. autorskie	9	66	8	18	4	59	29	1	5	4	0	43	246
Egz. obowiązkowe	0	0	208	0	0	0	85	0	0	17	0	17	327
Egz. promocyjne	2	37	80	16	1	0	22	13	5	60	67	10	313

Oprac. Krystyna Klimek

W 2016 r. w ramach wymiany bibliotecznej przekazano największą liczbę egzemplarzy (437 szt.). Do bibliotek przesłano 327 egzemplarzy obowiązkowych, a w celach promocyjnych (m.in. podczas konferencji, spotkań z przedstawicielami różnych instytucji) oddano 313 książek. Autorom przekazano 246 egzemplarzy. Zbiory miejscowej biblioteki zasiłyły 42 publikacje. Łącznie rozdano 1365 książek o wartości 31 318,33 zł.

Ofertę wydawniczą przesyłano do bibliotek, księgarni, sklepów internetowych, z którymi odbywa się stała współpraca. Ponadto stałych klientów informowano za pośrednictwem Newslettera oraz korespondencji e-mail. Na stronie internetowej zamieszczano informacje o nowościach wydawniczych i promocjach. Regularnie odpowiadano na zapytania klientów dotyczące publikacji, przesyłek, odbioru zamówień i form płatności. Ponadto w zakładce „księgarnia” zamieszczano opisy publikacji ze zdjęciami okładek wraz z cenami.

Magdalena Moj

9. PROMOCJA I OBSŁUGA MULTIMEDIALNA W 2016 ROKU

Funkcję pełnomocnika dyrektora ds. promocji i obsługi multimedialnej w 2016 r. pełnił mgr Piotr Solga. W zakres jego obowiązków wchodziły prace o charakterze informatycznym i marketingowym. Była to w szczególności naprawa drobnych usterek sprzętu komputerowego, obsługa stron internetowych, promowanie w internecie konferencji i warsztatów naukowych, spotkań autorskich, nowych publikacji wydawanych przez pracowników Instytutu oraz prace z zakresu Desktop Publishing (DTP).

W roku 2016 zadania obejmowały głównie:

1. Zarządzanie stroną internetową Instytutu (www.instyutslaski.com) oraz skrzynkami e-mail na serwerze instyutslaski.com, naprawę awarii, regularną aktualizację treści oraz systemu zarządzania treścią, dbałość o rozliczanie opłat za utrzymanie serwera i domeny oraz ograniczanie kosztów z tym związanych poprzez kontrolowanie wykorzystania przestrzeni serwerowej.
2. W 2016 r. strona miała ponad 150 tys. wyświetleń, przy czym realna liczba odwiedzających to ok. 50 tys. (o ok. 5 tys. więcej niż rok wcześniej). Rozbieżność ta wynika z problemów serwera z wirusami komputerowymi w maju 2016 r.
3. Administrowanie stroną facebookową (www.facebook.com/instyutslaski), zamieszczanie informacji dotyczących ważnych wydarzeń organizowanych przez Instytut i jego partnerów. Strona ma 255 użytkowników, co oznacza wzrost o 48 osób w stosunku do roku poprzedniego, bez ponoszenia przez Instytut jakichkolwiek kosztów związanych z promocją w mediach społecznościowych.
4. Zarządzanie Biuletynem Informacji Publicznej (<http://instyutslaski.biuletyn.info.pl>) – dodawanie i aktualizacja ogłoszeń o pracy, zapytań ofertowych i danych na temat instytucji.
5. Administrowanie kontem PIN-ÍS na portalu www.pol-int.org skierowanym do polsko- i niemcoznawców, informowanie o działalności Instytutu, wybranych publikacjach, konferencjach czy Konkursie o nagrodę im. Jana i Wojciecha Wawrzyńków.
6. Techniczne przygotowywanie bezpłatnych biuletynów promocyjnych Instytutu – „Newsletterów” nr 1 (7) 2016 oraz nr 2 (8) 2016. „Newslettery” docierają do średnio 500 odbiorców, z których ok. 30 proc. czyta zawartość.

7. Opracowanie graficzne ulotek i plakatów w ramach międzynarodowej konferencji naukowej „Colloquium Opole 2016. Polska, Czechy, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji”.
8. Obsługę fotograficzną konferencji organizowanych przez Instytut oraz spotkań „Środy w Instytucie Śląskim”.
9. Prace z zakresu DTP przy przygotowaniu oficjalnego „Sprawozdania z działalności PIN-IŚ w 2015 r.” w formie książkowej.
10. Pomoc techniczną w razie drobnych usterek sprzętu elektronicznego.

Wszystkie wymienione zadania były realizowane w miarę możliwości bez generowania kosztów. Wykorzystywano darmowe oprogramowanie na licencji *open source* oraz materiały graficzne z domeny publicznej.

Plany na rok 2017:

1. Kontynuacja obsługi stron internetowych Instytutu: oficjalnej strony, serwisu BIP, profilu facebookowego oraz profilu w ramach portalu polsko-i-niemcoznawców – Pol-Int). Dbłość o funkcjonalność witryn i ich szatę graficzną.
2. Poprawienie bezpieczeństwa danych na serwerze poczty e-mail oraz serwerze strony www przez regularne wykonywanie kopii zapasowych.
3. Dalsze wydawanie „Newsletterów” i „Sprawozdań”, obsługa Instytutu w zakresie przygotowywania publikacji, materiałów promocyjnych, dokumentacji fotograficznej, obróbki graficznej, konsultacje techniczne dla pracowników i wsparcie w razie awarii, ocena konieczności wzywania profesjonalnego serwisu informatycznego. Wszechstronna, multimedialna i możliwie bezkosztowa promocja działalności Instytutu.

Piotr Solga

10. DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA INSTYTUT ŚLĄSKI W 2016 ROKU

W 2016 r. Stowarzyszenie Instytut Śląski we współpracy z PIN – Instytutem Śląskim w Opolu oraz dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego realizowało projekt publikacyjny pt. „Studia Śląskie”, t. 78–79. Przedmiotem była digitalizacja czasopisma, mająca na celu zapewnienie i utrzymanie otwartego dostępu do pisma w internecie oraz modernizacja jego strony. Opracowano nową stronę, obejmującą złożone i proste sposoby wyszukiwania zasobów, elementy opisujące na bieżąco funkcjonowanie i stan kolejnych wydań „Studiów Śląskich”, ich historię oraz dostęp do tomów. Odnowiono i usprawniono również sposób prezentacji tomów, w szczególności na urządzeniach mobilnych.

Stowarzyszenie było również współorganizatorem dwóch konferencji dofinansowanych ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Były to:

1. Konferencja międzynarodowa pt. „Miasta górnośląskie. Kulturowe zderzenie państwa z regionem”, Opole, 19.10.2016 r., Stowarzyszenie Instytut Śląski, PIN – Instytut Śląski w Opolu. Konferencja była poświęcona problematyce zróżnicowania kulturowego miast Górnego Śląska, będącego konsekwencją funkcjonowania tego regionu w różnych strukturach państwowych i obowiązującego w ich ramach odmiennego prawa, składu etnicznego mieszkańców i ekonomicznego usytuowania grup tworzących społeczność. Szczególnego charakteru wpływ ten nabrał, gdy zdecydowana większość terytorium znalazła się w granicach Królestwa Prus, którego władze rozpoczęły politykę ujednolicenia języka mieszkańców. Z różnym natężeniem trwało to także w dobie Cesarstwa, a w najostrzejszej formie wystąpiło w okresie nazizmu, który doprowadzić miał do wyeliminowania z miast mieszkańców o nieniemieckiej opcji narodowej. Kolejna gruntowna zmiana mieszkańców nastąpiła w efekcie przesunięcia po drugiej wojnie światowej granicy Niemiec za Odrę i Nysę Łużycką, za którą znaleźli się w rzeczywistości wszyscy niemieccy mieszkańcy miast, a ich miejsce zajęli Polacy.
2. Konferencja pt. „Górny Śląsk w Polsce Ludowej. Wysiedlenia–emigracje–przyjazdy”, Katowice, 28.10.2016 r., Stowarzyszenie Instytut Śląski, PIN – Instytut Śląski w Opolu, Instytut Pamięci Narodowej – Centrum Edukacyjne IPN w Katowicach im. Henryka Sławika. Konferencja poświęcona była różnym formom i kierunkom powojennych migracji i ich wpływie na

przemiany społeczne, polityczne i mentalnościowe na Górnym Śląsku. Cały region już w XIX w. był obszarem różnorodnych migracji na Górny Śląsk i z niego. Wtedy miały one przede wszystkim charakter dobrowolny i ekonomiczny. Dopiero wiek XX i powstanie państw narodowych, a potem tworów totalitarnych doprowadziły do różnorodnych przymusowych migracji, które rozpoczęły się jeszcze przed podziałem regionu w 1922 r. Lawinę takich przymusowych przemieszczeń rozpoczęły Niemcy hitlerowskie w 1939 r., które po 1945 r. doprowadziły do wysiedleń ludności niemieckiej. Powojenne wędrówki ludów ciągnęły się praktycznie do lat dziewięćdziesiątych ostatniego stulecia. Dotyczyły one nie tylko ludności niemieckiej i rodzimej, ale także Polaków, Żydów i w pewnej mierze Czechów/Morawców.

W 2016 r. na Walnym Zebraniu członków odbyły się wybory uzupełniające skarbnika, którym został mgr Olaf Gwiżdż.

Brygida Solga

11. BIBLIOGRAFIA PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW PIN – INSTYTUTU ŚLĄSKIEGO W OPOLU W ROKU 2016 (ORAZ UZUPEŁNIENIA Z LAT POPRZEDNICH)

Wykaz obejmuje publikacje naukowe, popularnonaukowe i publicystyczne pracowników Państwowego Instytutu Naukowego – Instytutu Śląskiego w Opolu, które ukazały się w roku 2016 (z uzupełnieniami z lat wcześniejszych).

Bibliografia uwzględnia publikacje osób, które w roku 2016 były zatrudnione (na cały etat lub jego część, przez cały bądź część roku) i akredytowane w PIN – Instytucie Śląskim w Opolu.

W obrębie każdego roku pozycje uszeregowane są alfabetycznie, na końcu zamieszczone są recenzje i redakcje czasopism.

BERESZYŃSKI ZBIGNIEW

1. Der kommunistische Sicherheitsapparat gegenüber prodeutschen Einstellungen im Oppelner Schlesien in den Jahren 1945 bis 1989 // W: Die Haltung der Kommunistischen Behörden gegenüber der deutschen Bevölkerung in Polen in den Jahren 1945 bis 1989 / (Hg.) Adam Dziurok, Piotr Madajczyk, Sebastian Rosenbaum; [tł. z jęz. pol. David Skrabania]. – Gliwice; Opole: Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej; Warszawa: Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, 2015. – S. 379–392. – ISBN 978-83-63995-30-0.

2. Wyjazdy na pobyt stały do RFN i Berlina Zachodniego w latach 70. i 80. XX wieku a narodziny zorganizowanych struktur mniejszości niemieckiej w województwie opolskim // W: Problematyka etniczna i regionalna w polityce polskiej po 1989 roku: pamięć historyczna a polityka / Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2015. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355, t. 77). – Streszcz. ang., niem. – S. 143–166.

3. Architektura kolejowa w historii, krajobrazie i układzie przestrzennym Opoła: budownictwo kolejowe i rozwój miasta w XIX i XX wieku: materialne pomniki przeszłości // W: Piękne, użyteczne, zbędne...: obiekty kolejowe w Polsce / pod red. Michała Kapiasa, Dawida Kellera. – Rybnik: Muzeum, 2016. – Streszcz. ang. – Bibliogr. – S. 51–88. – ISBN 978-83-63959-16-6.

4. Od Armii Krajowej i WSGO „Warta” do rzemieślniczej „Solidarności”: szkic do portretu Karola Smockiewiczza // W: „Solidarność” 1980–1981 w kraju i Wielkopolsce: szkice do portretu / red. nauk. Krzysztof Brzechczyn. – Poznań: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział, 2016. – (Studia i Materiały Poznańskiego IPN; t. 35). – Streszcz. ang. – S. 273–285. – ISBN 978-83-63275-26-6.

5. Pod znakiem „dynamicznego rozwoju”: strategia gospodarcza PZPR po Grudniu ’70 i jej realizacja na przykładzie województwa opolskiego // W: Partia – naród – region: funkcjonowanie PZPR na Śląsku / [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IS, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 78). – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – S. 65–100.

6. Przeciwno dwóm okupantom: Stanisława Runiewicz ps. „Kalina” – komendantka Wojskowej Służby Kobiet w Okręgu Tarnopolskim Armii Krajowej i eksterytorialnym Okręgu Tarnopolskim Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” // W: Kobiety na Kresach na przełomie XIX i XX wieku / pod red. nauk. Adrian Dawid, Joanny Lusek; Muzeum Górnosławskie w Bytomiu, Uniwersytet Opolski, Towarzystwo Miłośników Historii. – Opole; Warszawa [i in.]: Wydaw. DiG; Bellerive-sur-Allier: Edition La Rama, 2016. – Streszcz. ang. – S. 287–296. – ISBN 978-83-7181-951-3. – ISBN 979-1-09-562706-7. – ISBN 978-83-88880-39-1.

7. Stan wojenny w województwie opolskim (1981–1982) // W: Górny Śląsk w Polsce Ludowej. T. 1, Przełomy i zwroty / pod red. Adama Dziuroka, Bernarda Linka. – Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział; Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, 2016. – Bibliogr. – S. 211–232: fot. – ISBN 978-83-8098-101-0. – ISBN 978-83-7126-328-6.

8–10. Stańczyk z Rudy; Żubr Joanna; Żubr Maciej // W: Wieluński słownik biograficzny. T. 3 / pod red. Zbigniewa Szczerbika, Zdzisława Włodarczyka; Wieluńskie Towarzystwo Naukowe. – Wieluń: WTN, 2016. – (Biblioteka Wieluńskiego Towarzystwa Naukowego; t. 24). – Bibliogr. – S. 102–103; S. 134–136; S. 136–138. – ISBN 978-83-940074-5-4.

11. Wizyta papieża Jana Pawła II na Górnym Śląsku w 1983 roku / Agnieszka Przewłoka, Anna Badura, ... // W: Górny Śląsk w Polsce Ludowej. T. 1, Przełomy i zwroty / pod red. Adama Dziuroka, Bernarda Linka. – Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział;

Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, 2016. – Bibliogr. – S. 233–250: fot. – ISBN 978-83-8098-101-0. – ISBN 978-83-7126-328-6.

12. Zmierzch Polski Ludowej // W: Górny Śląsk w Polsce Ludowej. T. 1, Przełomy i zwroty / pod red. Adama Dziuroka, Bernarda Linka. – Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział; Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, 2016. – Bibliogr. – S. 251–273: fot. – ISBN 978-83-8098-101-0. – ISBN 978-83-7126-328-6.

CHOROŚ MONIKA

13. Górnśląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. ..., Piotr Pałys; [red. tematyczni ..., Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – 231 s.: fot., tab.; 24 cm. – Także tyt. równol. ang., niem. – Spis treści także ang., niem. – Streszcz. ang., niem., pol. – Tekst częśc. niem. – Bibliogr. – ISSN 0039-3355.

14. Historia kościoła Najświętszej Marii Panny / proboszcz parafii NMP w Opolu Anton Jendrzeczyk; z j. niem. przeł. i wyjaśnieniami opatrzyła ..., red. Hanna Jamry. – Opole: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki w Opolu, 2016. – [2], 20, [2] s.: il.; 21 cm. – (Nowa Seria Bibliofilska / Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki w Opolu; t. 8). – Druk na prawach rękopisu. – ISBN 978-83-64938-12-2.

15–16. Odra w nazewnictwie miejskim Górnego Śląska // W: Górnśląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. Michał Lis, Piotr Pałys; [red. tematyczni ..., Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – S. 187–202.

17. Partia – naród – region: funkcjonowanie PZPR na Śląsku / [red. tematyczni ..., Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 78). – 241 s.: mapy, tab., wykry.; 24 cm. – Także tyt. równol. ang., niem. – Spis treści także ang., niem. – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr.

18. Rzeki i ich wpływ na krajobraz nazewniczy Kędzierzyna-Koźła // Szkice Kędzierzyńsko-Kozielskie. – [T.] 18 (2016), s. 9–24.

19. Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska. T. 17, Suplement: A–Ż / pod red. Stanisławy Sochackiej; [t. przygot. Stanisława Sochacka – kier., ..., Łucja Jarczak, współpraca okresowa Paweł Swoboda]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ: Wydaw. Instytut Śląski, 2016. – 300 s.; 25 cm. – Bibliogr. – Wstęp także ang., niem. – ISBN 978-83-7126-325-5.

DAWIDEJT-DROBEK EWA

20. The cognitive-educational dimension of cultural tourism in the Polish-Czech and Polish-German borderlands / ..., Wiesław Drobek // W: Atomization or integration?: transborder aspects of multipedagogy / ed. by Alicja Szerłaż, Justyna Pilarska, Arkadiusz Urbanek. – Cambridge: Scholars Publishing, cop. 2016. – Bibliogr. – S. 386–404. – ISBN 1-4438-9451-6. – ISBN 978-1-4438-9451-7.

21. Pamięć a przestrzeń publiczna na przykładzie wybranych miast Górnego Śląska / ..., Wiesław Drobek // W: Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. Michał Lis, Piotr Pałys; [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – S. 75–104: fot.

22. (Re)konstruowanie portretu miasta: śląskie egzemplifikacje fotonarracji w wydawnictwach albumowych z tzw. Ziemi Odzyskanych / ..., Wiesław Drobek // W: Pedagogika kultury popularnej – teorie, metody i obszary badań / pod red. nauk. Witolda Jakubowskiego. – Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2016. – Bibliogr. – S. 227–240. – ISBN 978-83-8095-102-0.

23. W kręgu różnych pamięci zbiorowych i dyskursów o najnowszych dziejach Polski: trwałe upamiętnienia w przestrzeni publicznej Śląska Opolskiego / ..., Wiesław Drobek // W: Pomiędzy pamięcią zbiorową a historią: rekonstrukcje przeszłości w Europie Środkowo-Wschodniej / pod red. Patrycji Bałdys, Iwony Jakimowicz-Ostrowskiej, Jannety Charuty-Kojkoł. – Gdańsk: Wydaw. Naukowe Katedra, 2016. – S. 39–60. – ISBN 978-83-65155-40-5.

24. Wielokulturowa przeszłość we współczesnym dyskursie turystyki kulturowej na pograniczu polsko-czeskim / ..., Wiesław Drobek // W: Europejskie pogranicza kultur – wyznaniowe, prawne i społeczne konotacje zjawiska = European borderlands of cultures – religious, legal and social connotations of the phenomenon / red. nauk. Justyna Pilarska, Arkadiusz Urbanek. – Wrocław: Zakład

Edukacji Międzykulturowej i Badań nad Wsparciem Społecznym Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2016. – (Multicultural Studies; t. 2). – Bibliogr. – S. 87–100. – ISBN 978-83-7977-246-9.

DROŻDŹ LEOKADIA

25. Olza w krajobrazie nazewniczym Śląska // W: Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. Michał Lis, Piotr Pałys; [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – S. 203–216.

DYBOWSKA JOANNA

26. Intensywna emigracja a stan ludności w województwie opolskim. – Streszcz. ang. – Bibliogr. – Mapy, tab., wyk. // Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny. – 2016, z. 3, s. 165–187.

27. Ludność na obszarach wiejskich województwa opolskiego – przeszłość i perspektywy demograficzne // Studia Obszarów Wiejskich. – T. 41 (2016), s. 213–228.

28. Szkolnictwo wyższe w województwie opolskim: historia i teraźniejszość // W: Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. Roberta Rauzińskiego, Brygidy Solgi; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – Bibliogr. – S. 206–222; tab. – ISBN 978-83-7126-323-1.

29. Trudności w ocenie zmian zaludnienia Polski w związku z migracjami o charakterze czasowym / ..., Katarzyna Widera. – Streszcz. ang. – Bibliogr. – Tab., wyk. // Studia Ekonomiczne: zeszyty naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. – Nr 290 (2016), s. 61–73.

GOLEC EWA

30. Bibliografia publikacji pracowników PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu w 2015 roku (oraz uzupełnienia z lat poprzednich) // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności

i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – S. 50–67. – ISBN 978-83-7126-324-8.

31–32. Indeks nazwisk; Indeks nazw miejscowych // W: Górny Śląsk w Polsce Ludowej. T. 1, Przełomy i zwroty / pod red. Adama Dziuroka, Bernarda Linka. – Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział; Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, 2016. – S. 282–287; S. 288–291. – ISBN 978-83-8098-101-0. – ISBN 978-83-7126-328-6.

33. Sprawozdanie z pracy biblioteki w roku 2015 // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – S. 38–40. – ISBN 978-83-7126-324-8.

HAAS AGATA

34. Słownik gwar śląskich = A dictionary of Silesian dialects. T. 15, (Klaczka–Krawatka) / red. nauk. Bogusław Wyderka; zespół aut. ..., Małgorzata Iżykowska, Anna Jedynak, Krzysztof Kleszcz, Kamila Nowak, Bogusław Wyderka; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – XXXI, [1], 392 s.: mapa; 24 cm + 1 płyta CD ROM: Słownik gwar śląskich. T. 14–15. – Bibliogr. – ISBN 978-83-7126-321-7.

LINEK BERNARD

35. Danuta Berlińska (1952–2016) / ..., Andrzej Pasierbiński // W: Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. Michał Lis, Piotr Pałys; [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – S. 229–231.

36. „Duch Helsinek”: wokół drugiej akcji łączenia rodzin (1975–1976) // W: Górny Śląsk w Polsce Ludowej. T. 1, Przełomy i zwroty / pod red. Adama Dziuroka, ... – Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział; Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, 2016. – Bibliogr. – S. 159–180: fot. – ISBN 978-83-8098-101-0. – ISBN 978-83-7126-328-6.

37. Ernst Berger: ostatni demokratyczny nadburmistrz Opola przed sądem III Rzeszy // W: Opolanie znani i nieznani. Cz. 4, Okres międzywojenny / pod red. Adrian Dawid. – Opole: Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział, 2016. – (Biblioteczka Opolskiego Maturzysty; z. 5). – Bibliogr. – S. 221–242: fot., portr. – ISBN 978-83-945926-0-8.

38. Górny Śląsk w Polsce Ludowej. T. 1, Przełomy i zwroty / pod red. Adama Dziuroka, ... – Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział; Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, 2016. – 304 s.: fot., portr.; 24 cm. – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – Indeksy. – ISBN 978-83-8098-101-0. – ISBN 978-83-7126-328-6.

39. Górny Śląsk w Polsce Ludowej: wprowadzenie do projektu: przełomy i zwroty / Adam Dziurok, ... // W: Górny Śląsk w Polsce Ludowej. T. 1, Przełomy i zwroty / pod red. Adama Dziuroka, ... – Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział; Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, 2016. – S. 9–15. – ISBN 978-83-8098-101-0. – ISBN 978-83-7126-328-6.

40. Narracje górnicze z terenu Zabrze: kopalnia to je do mnie wszystko / [red. nauk. Bernard Linek; aut. Magdalena Kaczmarek i in]. – Zabrze: Muzeum Górnictwa Węglowego, 2016. – 503 s.: il. (w tym kolor.); 25 cm. – ISBN 978-83-937943-7-9.

41. Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. ...]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 67 s.; tab.; 24 cm. – Bibliogr. – ISBN 978-83-7126-324-8.

42. Po wojnie? Ramy postaw i wzajemnych relacji mieszkańców Górnego Śląska // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, Magdaleny Moj; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – Streszcz. czes., niem. – Bibliogr. – S. 173–185. – ISBN 978-83-7126-326-2.

43. Sprawozdanie z działalności naukowej w 2015 roku i zadania badawcze na rok 2016 // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. ...]; Państwowy

Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – S. 11–26: tab. – ISBN 978-83-7126-324-8.

44. Stosunek mniejszości na Górnym Śląsku do pamięci powstań śląskich. Cz. 2, Dzieje pamięci powstań śląskich w okresie powojennym // W: Partia – naród – region: funkcjonowanie PZPR na Śląsku / [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 78). – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – S. 149–170.

45. Zapomniane „wyzwolenie”. – Fot. // Fabryka Silesia: kwartalnik. – 2016, nr 2, s. 28–31.

46. Od redakcji // W: Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. Michał Lis, Piotr Pałys; [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – S. 11–12.

47. Od redakcji // W: Partia, naród, region: funkcjonowanie PZPR na Śląsku / [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 78). – S. 11–12.

48. Otto Wagner (1877–1962) im Spannungsfeld von Demokratie und Diktatur: Oberbürgermeister in Breslau und Jena // Roland B. Müller. – Leipzig 2012. Rec. // Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung. – Jg. 65, H. 4 (2016), s. 625–627.

49. Studia Śląskie / Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski; red. nacz. ... – T. 78. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 241 s.: mapy, tab., wykry.; 24 cm. – Także tyt. równol. ang., niem. – Spis treści także ang., niem. – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – ISSN 0039-3355.

50. Studia Śląskie / Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski; red. nacz. ... – T. 79. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 231 s.: fot., tab.; 24 cm. – Także tyt. równol. ang., niem. – Spis treści także ang., niem. – Streszcz. ang., niem., pol. – Tekst część. niem. – Bibliogr. – ISSN 0039-3355.

LIS MICHAŁ

51. Barak: czyli socjologowie i demografowie: (posłowie) // W: Śląsk jest jakiś inny... – Opole: nakł. własny Robert Rauziński, 2016. – S. 121–126. – ISBN 978-83-7511-244-3.

52. Fundamenty autentycznej współpracy Polaków i Niemców w zjednoczonej, demokratycznej Europie bez granic = Die Grundlage einer wahren Zusammenarbeit zwischen Polen und Deutschen in einem vereinten, demokratischen und grenzenlosen Europa // W: Ponad podziałami w zjednoczonej Europie: 20 lat współpracy gminy Głucholazy i Związku Gmin Nieder-Olm (1996–2016) / Mariusz Migąła. – Głucholazy; Nieder-Olm, 2016. – S. 6–11. – ISBN 978-83-7511-239-9.

53. Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. ..., Piotr Pałys; [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 231 s.: fot., tab.; 24 cm. – Także tyt. równol. ang., niem. – Spis treści także ang., niem. – Streszcz. ang., niem., pol. – Tekst częśc. niem. – Bibliogr. – ISSN 0039-3355.

54. Mniejszość niemiecka na Śląsku Opolskim 1989–2014: z bagażem przeszłości w realiach współczesności / Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Wyd. 2 popr. – Opole: PIN IŚ: SIŚ, 2016. – 186 s.: tab.; 24 cm. – ISBN 978-83-7126-322-4.

55. Opcja niemiecka na Śląsku Opolskim. – Fot. // Śląsk: miesięcznik społeczno-kulturalny. – 2016, nr 10, s. 8–14.

Przedr. z Mniejszość niemiecka na Śląsku Opolskim 1989–2014. – Opole: Stowarzyszenie Instytut Śląski, 2015.

56. Preferencje polityczne ludności wiejskiej Śląska Opolskiego na przykładzie wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1995–2010 // W: 20 [dwadzieścia] lat: Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu: interdyscyplinarność badań / pod red. Mariana Duczmala, Tadeusza Pokusy; Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu. – Opole: Wydawnictwa WSZiA: Wydaw. Instytut Śląski, 2016. – (Monografie i Opracowania / Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu). – Streszcz. ang. – Bibliogr. – S. 127–141: tab. – ISBN 978-83-62683-86-4. – ISBN 978-83-7511-247-4.

57. Profesora Józefa Kokota wizje Instytutu Śląskiego w Opolu i ich realizacja od 1966 roku // W: W służbie Śląska – Polski – Europy: studia i szkice poświęcone Profesorowi Józefowi Kokotowi w stulecie urodzin / pod red. Danuty Kisielewicz, Aleksandry Trzcielińskiej-Polus; Uniwersytet Opolski. – Opole: Wydaw. UO, 2016. – S. 35–50. – ISBN 978-83-7395-683-4.

58. Słowo wstępne // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, Magdaleny Moj; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – S. 11–13. – ISBN 978-83-7126-326-2.

59. Sprawozdanie z działalności Zakładu Badań Historycznych, Niemcoznawczych i Bohemistycznych w 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2015. – S. 27–33. – ISBN 978-83-7126-324-8.

60. Wieś górnośląska – zderzenie kultur // W: Obszary i przestrzenie edukacji: meandry, konteksty, dylematy: księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zenonowi Jasińskiemu w 70. rocznicę urodzin / red. nauk. Eugenia Karcz-Taranowicz; Uniwersytet Opolski. – Opole: Wydaw. UO, 2016. – S. 241–252. – ISBN 978-83-7395-705-3.

61. Wilhelma Szewczyka Śląsk Opolski (w myśli i czynach) // W: W dialogu z historią, polityką i kulturą: w stulecie urodzin Wilhelma Szewczyka / red. nauk. Maciej Fic. – Katowice; Bielsko-Biała: Wydaw. Cum Laude, 2016. – S. 49–63. – ISBN 978-83-63904-68-5.

62. Wprowadzenie // W: Sławne drzewa województwa opolskiego: przewodnik / [oprac. Joanna Banik; konsultacje merytoryczne Grażyna Rącka, Agnieszka Sałyga-Rzońca; fot. Joanna Banik i in.]; Narodowy Instytut Dziedzictwa. Oddział Terenowy w Opolu. – Opole: NID. OT; Warszawa: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2016. – S. 1. – ISBN 978-83-63260-49-1.

63. Znaczenie dialogu i współpracy dla dobrosąsiedzkich relacji – przykład Śląska: dyskusja panelowa / [moderacja] ... // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff

des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – S. 285–296. – ISBN 978-83-7126-326-2.

MAZURKIEWICZ MAREK

64. Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie // Przegląd Zachodni. – 2016, nr 1, s. 220–223.

65. Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. ..., Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, Magdaleny Moj; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 310, [2] s.; 24 cm. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – Także tyt. równol. czes. – Tekst częśc. czes., niem. – Streszcz. czes., niem., pol. – Indeksy. – ISBN 978-83-7126-326-2.

66. Od redakcji / ..., Annemarie Franke, Tadeusz Siwek, Magdalena Moj // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. ..., Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, Magdaleny Moj; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – S. 14–20. – ISBN 978-83-7126-326-2.

67. Powojenne wysiedlenia Niemców w pamięci Polaków, Niemców i Czechów // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. ..., Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, Magdaleny Moj; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – Streszcz. czes., niem. – S. 237–266. – ISBN 978-83-7126-326-2.

MOJ MAGDALENA

68. Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. –

Opole: PIN IŚ, 2016. – 310, [2] s.; 24 cm. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – Także tyt. równol. czes. – Tekst częśc. czes., niem. – Streszcz. czes., niem., pol. – Indeksy. – ISBN 978-83-7126-326-2.

69. Czynniki demograficzny rozwoju budownictwa indywidualnego na obszarach wiejskich gminy Ozimek. – Streszcz. ang. – Bibliogr. – Mapa, tab., wyk. // Studia Ekonomiczne: zeszyty naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. – Nr 290 (2016), s. 258–270.

70-71. Indeks osobowy; Indeks miejscowości // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – S. 302–308; S. 309–310. – ISBN 978-83-7126-326-2.

72. Ludność Aglomeracji Opolskiej w latach 1950–2012 // W: Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. ..., Brygidy Solgi; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – Bibliogr. – S. 270–287: tab. – ISBN 978-83-7126-323-1.

73. Od redakcji / Marek Mazurkiewicz, Annemarie Franke, Tadeusz Siwek, ... // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – S. 14–20. – ISBN 978-83-7126-326-2.

74. Sprzedaż publikacji w 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – S. 43–44. – ISBN 978-83-7126-324-8.

75. Sytuacja osób młodych na rynku pracy w Aglomeracji Opolskiej // W: Edukacja młodzieży a rynek pracy: wyzwania i dylematy młodzieży na rynku pracy / red. nauk. Agata Zagórska; Uniwersytet Opolski. Wydział Ekonomiczny,

Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu. – Opole: UO WE: WUP, 2016. – Bibliogr. – S. 116–127: mapa, tab., wyk. – ISBN 978-83-940936-2-4.

76. Z przeszłości demograficznej Krasiejowa: analiza w świetle zapisów metrykalnych z lat 1867–1906. – Opole: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski, 2016. – 152 s.: fot., tab.; 21 cm. – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – Indeksy. – ISBN 978-83-7126-327-9.

77–78. Znaczenie dialogu i współpracy dla dobrosąsiedzkich relacji – przykład Śląska: dyskusja panelowa / oprac. i red. ... // W: Colloquium Opole 2015: pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie = Colloquium Opole 2015: Der Begriff des Friedens und des Krieges im zeitgenössischen Europa / pod red. Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Colloquium Opole: Polacy – Niemcy – Czesi: sąsiedztwo w XXI wieku). – S. 285–296. – ISBN 978-83-7126-326-2.

PAŁYS PIOTR

79. Dr Jiljí Pořízek: pierwszy i ostatni konsul czechosłowacki w Opolu // W: Opolanie znani i nieznan. Cz. 4, Okres międzywojenny / pod red. Adrian Dawid. – Opole: Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział, 2016. – (Biblioteczka Opolskiego Maturzysty; z. 5). – Bibliogr. – S. 143–160: fot. kolor., portr. – ISBN 978-83-945926-0-8.

80. Działania Improwizowanego Pociągu Pancernego „Moskwa” na Ziemi Kłodzkiej w czerwcu 1945 r. – Streszcz. czes. – Fot. // Kłodský Sborník. – [T.] 11 (2016), s. 19–34.

81. Jugosłowiańskie charakterystyki serbołużyckich działaczy narodowych z lat 1946–1947 // Lětopis: Zeitschrift für sorbische Sprache, Geschichte und Kultur. – Gesamtband 63, H. 1 (2016), s. 49–55.

82. Kwestia żytawska 1945–1949: na skrzyżowaniu interesów czeskich, niemieckich, rosyjskich, serbołużyckich i polskich / Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 154 s.: mapy; 24 cm. – Bibliogr. – Streszcz. ang. – Indeksy. – ISBN 978-83-7126-329-3.

83. Łużyce w polityce czechosłowackiej lat 1945–1948. – Streszcz. ang. // Pro Lusatia: Opolskie Studia Łużycoznawcze. – T. 14 (2015) [dr. 2016], s. 78–117.

84. Międzynarodowa konferencja naukowa: badanie nad mniejszościami: Łużyczanie i inne mniejszości europejskie w perspektywie wielu dziedzin nauki // *Pro Lusatia: Opolskie Studia Łużycoznawcze*. – T. 14 (2015) [dr. 2016], s. 181–182.

85. Od slovanské vzájemnosti k internacionalismu: lužickosrbský věstník (1946–1948) versus Nová Lužice (1948–1949) // W: *Pražské sorabistické studie*. 2, K 360. výročí narození pražského sochaře lužickosrbského původu Matěje Václava Jäckela (1655–1738) / ed. Marcel Černý, Petr Kaleta, Eliška Papcunová. – Praha: Společnost přátel Lužice: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy; [Budyšin]: Serbski institut, 2016. – (Česko-lužická Historie; č. 6). – S. 199–210. – ISBN 978-80-905626-8-4.

86. Opole 1945 – rok pierwszy // W: *Partia – naród – region: funkcjonowanie PZPR na Śląsku* / [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 78). – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – S. 15–25.

87. Problemy z zabezpieczeniem granicy polsko-czeskiej w pierwszych tygodniach po zakończeniu II wojny światowej // W: *Siły zbrojne: działania wywiadu w XX i XXI w.: wybrane zagadnienia* / red. nauk. Aleksander Woźny, Andrzej Żebrowski; Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. – Kraków; [Opole]: AlMar, 2016. – Streszcz. ang. – Bibliogr. – S. 223–251: fot. – ISBN 978-83-930163-6-5.

88–89. Program Badawczy dla Ziem Zachodnich i Północnych (2016) // W: *Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych* / red. nauk. Michał Lis, ...; [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – S. 219–222.

90. Serbska gmejna w Polscej 1945 do 1948: utopija abo woprawdźitosć?. – Mapa, portr. // *Serbska Protyka* 2017. – 2016, s. 123–125.

91. Sprawozdanie z posiedzeń Rady Naukowej w 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – S. 8–10. – ISBN 978-83-7126-324-8.

92. „Wzajemność słowiańska” w praktyce politycznej: przykład Łużyc z lat 1945–1948 // *Zeszyty Łużyckie*. – T. 50 (2016), s. 81–99.

93. *Pro Lusatia: Opolskie Studia Łużyczoznawcze / Stowarzyszenie Polsko-Serbołużyckie Pro Lusatia*, Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego; red. naczk. ... – T. 14. – Opole: SPS PL: IH UO, 2015 [dr. 2016]. – 183 s.: mapa; 21 cm. – Tekst część. czes., ang. – Streszcz. ang. – Bibliogr. – ISSN 1643-1931.

RAUZIŃSKI ROBERT

94. Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. ..., Brygidy Solgi; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 287 s.: mapy, tab., wykry.; 24 cm. – Bibliogr. – ISBN 978-83-7126-323-1.

95. Kształcenie i zatrudnienie osób z wyższym wykształceniem w Polsce i na Śląsku Opolskim w świetle sytuacji demograficznej do 2050 roku // *W: 20 [dwadzieścia] lat: Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu: interdyscyplinarność badań / pod red. Mariana Duczmala, Tadeusza Pokusy; Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu*. – Opole: Wydawnictwa WSZiA: Wydaw. Instytut Śląski, 2016. – (Monografie i Opracowania / Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu). – Streszcz. ang. – Bibliogr. – S. 244–254: mapy, tab. – ISBN 978-83-62683-86-4. – ISBN 978-83-7511-247-4.

96. Ludność, zatrudnienie, migracje wśród ludności wiejskiej Śląska Opolskiego w latach 1995–2017–2035 / ..., Kazimierz Szczygielski // *Studia Obszarów Wiejskich*. – T. 41 (2016), s. 245–262.

97. Migracje zagraniczne a rozwój regionalny i lokalny: (przykład Śląska Opolskiego) // *W: Transformacje: przewodnik po zmianach społeczno-ekonomicznych w Polsce / red. nauk. Agata Górny, Paweł Kaczmarczyk, Magdalena Lesińska*. – Warszawa: Wydaw. Naukowe Scholar, 2016. – Bibliogr. – S. 225–228. – ISBN 978-83-7383-818-5.

98. Prof. zw. dr hab. Zdzisław Pisz – polityk społeczny, badacz regionalnych problemów społecznych Śląska // *W: Społeczeństwo i zmiana: księga jubileuszowa prof. zw. dra hab. Zdzisława Pisz / pod red. Olgi Kowalczyk, Adama Kubowa, Wiesława Wątroby*. – Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Ekonomicznego, 2016. – S. 15–18. – ISBN 978-83-7695-577-3.

99. Profesor Józef Kokot – badacz problemów demografii Śląska // W służbie Śląska – Polski – Europy: studia i szkice poświęcone Profesorowi Józefowi Kokotowi w stulecie urodzin / pod red. Danuty Kisielewicz, Aleksandry Trzcielińskiej-Polus; Uniwersytet Opolski. – Opole: Wydaw. UO, 2016. – S. 213–215. – ISBN 978-83-7395-683-4.

100. Profesor Lucyna M. Frąckiewicz: badacz społecznych problemów Śląska // W: Dzieło Lucyny Frąckiewicz inspiracją dla współczesnej polityki społecznej / pod red. Elżbiety Górnikowskiej-Zwolak, Wiesławy Walkowskiej. – Katowice: Wydaw. UŚ; Mysłowice: Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hłonda, 2016. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, ISSN 0208-6336; nr 3436). – Bibliogr. – S. 17–22. – ISBN 978-83-8012-835-4. – ISBN 978-83-8903-289-8.

101. Regionalna i lokalna polityka społeczna wobec procesów starzenia się ludności na Śląsku Opolskim do roku 2050 // W: Aktywność seniora jako wartość podmiotowa / pod red. nauk. Mariana Kapicy, Tadeusza Olewicz; Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, Centrum Innowacji i Transferu Technologii oraz Rozwoju Kultury Fizycznej Spółka z o.o. – Opole: Wydawnictwa WSZiA: Wydaw. Instytut Śląski, 2016. – (Monografie i Opracowania / Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu). – Streszcz. ang. – S. 11–20: mapy. – ISBN 978-83-62683-81-9. – ISBN 978-83-7511-246-7.

102. Uwarunkowania demograficzne rozwoju szkolnictwa wyższego na Śląsku do 2035 roku // W: Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. ..., Brygidy Solgi; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – Bibliogr. – S. 26–45: mapy, tab. – ISBN 978-83-7126-323-1.

103–104. Z Wilna do Opola – z Kresów na Kresy // W: Śląsk jest jakiś inny... – Opole: nakł. własny ..., 2016. – S. 69–80. – ISBN 978-83-7511-244-3.

SOCHACKA STANISŁAWA

105. Nazwy ogrodów działkowych w przestrzeni kulturowej miast górnośląskich // W: Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. Michał Lis, Piotr Pałys; [red. tematyczni Monika Choroś, Brygida Solga]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu;

Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr. – S. 173–185.

106. O badaniach nad kulturą w Instytucie Śląskim w Opolu z dzisiejszej perspektywy // W: W służbie Śląska – Polski – Europy: studia i szkice poświęcone Profesorowi Józefowi Kokotowi w stulecie urodzin / pod red. Danuty Kisielewicz, Aleksandry Trzcielińskiej-Polus; Uniwersytet Opolski. – Opole: Wydaw. UO, 2016. – S. 51–62. – ISBN 978-83-7395-683-4.

107–108. Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska. T. 17, Suplement: A–Ż / pod red. ...; [t. przygot. ... – kier. Monika Choroś, Łucja Jarczak, współpraca okresowa Paweł Swoboda]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ: Wydaw. Instytut Śląski, 2016. – 300 s.; 25 cm. – Bibliogr. – Wstęp także ang., niem. – ISBN 978-83-7126-325-5.

SOLGA BRYGIDA

109. „Drenaż mózgów” czy „deprecjacja kwalifikacji”? : ocena zjawiska w kontekście migracji zagranicznych // W: Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. Roberta Rauzińskiego, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – Bibliogr. – S. 152–165: mapy, tab., wyk. – ISBN 978-83-7126-323-1.

110. Działalność Stowarzyszenia Instytut Śląski w 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2015. – S. 47–49. – ISBN 978-83-7126-324-8.

111. Górnośląskie miasto w aspektach współczesnych i historycznych / red. nauk. Michał Lis, Piotr Pałys; [red. tematyczni Monika Choroś, ...]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 79). – 231 s.: fot., tab.; 24 cm. – Także tyt. równol. ang., niem. – Spis treści także ang., niem. – Streszcz. ang., niem., pol. – Tekst część. niem. – Bibliogr.

112. Krajowy Fundusz Szkoleniowy instrumentem polityki rynku pracy w obszarze edukacji ustawicznej // Partia – naród – region: funkcjonowanie PZPR na Śląsku / [red. tematyczni Monika Choroś, ...]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 78). – S. 219–229: tab., wyk.

113. Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. Roberta Rauzińskiego, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – 287 s.: mapy, tab., wyk.; 24 cm. – Bibliogr. – ISBN 978-83-7126-323-1.

114. Partia – naród – region: funkcjonowanie PZPR na Śląsku / [red. tematyczni Monika Choroś, ...]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu; Stowarzyszenie Instytut Śląski. – Opole: PIN IŚ, 2016. – (Studia Śląskie, ISSN 0039-3355; t. 78). – 241 s.: mapy, tab., wyk.; 24 cm. – Także tyt. równol. ang., niem. – Spis treści także ang., niem. – Streszcz. ang., niem. – Bibliogr.

115. Sprawozdanie z działalności Zakładu Badań Regionalnych i Lokalnych w 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2015. – S. 34–37. – ISBN 978-83-7126-324-8.

SOLGA PIOTR

116. Promocja i obsługa multimedialna w 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2015. – S. 45–46. – ISBN 978-83-7126-324-8.

117. Społeczno-polityczny kontekst odnawialnych źródeł energii w niemieckim, łużyckim regionie odkrywkowych kopalni węgla brunatnego. – Streszcz. ang. – Bibliogr. – Tab. // Pro Lusatia: Opolskie Studia Łużycoznawcze. – T. 14 (2015) [dr. 2016], s. 118–137.

SZCZYGIELSKI KAZIMIERZ

118. Mój Śląsk – moje spotkanie ze Śląskiem // W: Śląsk jest jakiś inny... – Opole: nakł. własny Robert Rauziński, 2016. – S. 81–98. – ISBN 978-83-7511-244-3.

119. Opole jako ośrodek szkolnictwa wyższego i jego wpływ na regionalny rynek pracy // W: Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. Roberta Rauzińskiego, Brygidy Solgi; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – Bibliogr. – S. 90–104: mapy, tab., wykr. – ISBN 978-83-7126-323-1.

WIDERA KATARZYNA

120. Skład Rady Naukowej i zatrudnienie w 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – S. 5–7: tab. – ISBN 978-83-7126-324-8.

WIECZOREK ROBERT

121. Działalność wydawnicza w roku 2015 roku // W: Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu w 2015 roku: sprawozdanie z działalności i plan pracy na rok 2016 / [red. Bernard Linek]; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IŚ, 2016. – S. 41–42. – ISBN 978-83-7126-324-8.

122. Program Operacyjny Kapitał Ludzki Województwa Opolskiego: działania edukacyjne europejskiej polityki społecznej w regionie: potrzeba badań // W: Kształcenie i zatrudnienie kadr z wyższym wykształceniem na Śląsku do 2035 roku / pod red. Roberta Rauzińskiego, Brygidy Solgi; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Sekcja Regionalnych Badań Społecznych Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. – Opole: PIN IŚ, 2016. – Bibliogr. – S. 258–269. – ISBN 978-83-7126-323-1.

WYDERKA BOGUSŁAW

123. Słownik gwar śląskich // W: Słowiańskie słowniki gwarowe: tradycja i nowatorstwo / pod red. Doroty Krystyny Rembiszewskiej; Instytut Slawistyki PAN, Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wągów. – Warszawa: IS PAN;

Łomża: ŁTN, 2016. – (Dialektologia Słowiańska; t. 1). – Bibliogr. – S. 304–316. – ISBN 978-83-86175-98-7. – ISBN 978-83-64031-42-7.

124–125. Słownik gwar śląskich = A dictionary of Silesian dialects. T. 15, (Klaczka–Krawatka) / red. nauk. ...; zespół aut. Agata Haas, Małgorzata Iżykowska, Anna Jedynak, Krzysztof Kleszcz, Kamila Nowak, ...; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu. – Opole: PIN IS, 2016. – XXXI, [1], 392 s. : mapa; 24 cm + 1 płyta CD ROM: Słownik gwar śląskich. T. 14–15. – Bibliogr. – ISBN 978-83-7126-321-7.

Ewa Golec

